

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN TELEVİZYON DİZİLERİNDE SUNUMU: 'YALI ÇAPKINI' DİZİSİ ÖRNEĞİ

 Mehpere YAĞLICI^a

Özet

Bu çalışmanın konusu Star TV'de yayınlanan 'Yalı Çapkını' dizisinin birinci bölümünde kadına yönelik şiddetin sunumunun göstergebilimsel analizidir. Geleneksel medyanın bir mecrası olan televizyonun önemi yeni medyanın ortaya çıkmasıyla göreceli olarak azalmış olsa da sosyalleşme sürecindeki önemini halen korumaktadır. Türkiye'de ulusal kanallarda prime time kuşağında yayınlanan dizilerde kadına yönelik şiddetin yoğun olarak yer aldığı görülmektedir. Kadına yönelik şiddet hem kurmaca hem de gerçek hayat hikayelerinde esinlenilerek senaryolaştırılan dizilerin olay örgüsü içinde dizi karakteri üzerinden inşa edilirken; ataerkil yapı içinde toplumsal geleneklerle ilişkilendirilerek, çarpıcı, sansasyonel unsurlarla harmanlanarak sunulabilmektedir. Çünkü dizi yapım ekibi kadına yönelik şiddeti, birinci bölümde izleyicinin dikkatini çekmek, diğer bölümlerde ise izlenme oranlarını artırmak amacıyla bir araç olarak kullanabilmektedir. Bu kapsamda 23 Eylül 2022 tarihinde Star TV'de yayınlanmaya başlayan, 'Yalı Çapkını' dizisinin birinci bölümünde yer alan kadına yönelik şiddet sahneleri şiddetin amacı, türü, uygulayan karakter üzerinden göstergebilimsel yöntemle analiz edilmiştir. Analiz sonucunda dizide erkek şiddetinde olduğu gibi kadının kadına uyguladığı şiddetin de sansasyonel bir şekilde verildiği görülmektedir. Kadına yönelik şiddetin sansasyonel sunumu gelenek üzerinden inşa edilmektedir. Bu süreçte gelenekte olmayan şiddet öğeleri geleneğin bir parçası olarak gösterilmektedir. Böylece gelenekler dizide kadına yönelik şiddetin meşrulaştırma mekanizması olarak ön plana çıkarılmaktadır. Dolayısıyla da kadına yönelik şiddetin reyting kaygısıyla dizilerde giderek daha yoğun ve etkin bir şekilde kullanıldığını, bu durumun şiddetin normalleştirilmesi ve yaygınlaşmasına zemin hazırladığını söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Televizyon, Dizi, Kadına yönelik şiddet, Gelenek.

PRESENTATION OF VIOLENCE AGAINST WOMEN IN TELEVISION SERIES: EXAMPLE OF THE SERIES OF 'THE YALI ÇAPKINI'

Abstract

The subject of this study is the semiotic analysis of the presentation of violence against women in the first episode of the TV series "The Yalı Çapkını" broadcast on Star TV. Although the importance of television, which is a medium of traditional media, has decreased relatively with the emergence of new media, it still maintains its importance in the socialization process. Although the TV series on national channels in Turkey, especially

^a Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Ana Bilim Dalı, myaglici@erciyes.edu.tr

Makale Geliş Tarihi: 31.01.2023, Makale Kabul Tarihi: 22.02.2023

in prime time, continue to attract attention, they have criticized for the intense involvement of violence against women. While the plot of the series, whose script consists of both fiction and real life stories, is built on the character of the series, violence against women can be presented by connecting to the traditions within the patriarchal structure and blending it with striking and sensational elements. Because the TV series production team can use violence against women as a tool to attract the attention of the audience in the first episode and to increase the ratings in the other episodes. In this context, the scenes of violence against women in the first episode of the TV series "The Yalı Çapkını", which started to be broadcast on Star TV on September 23, 2022 the purpose, type and character perpetrating violence were analyzed by semiotic method. As a result of the analysis, it is also seen that the violence of women against women is given in a sensational way, as is the case with male violence. In the series, the sensational presentation of violence against women is built on tradition. In this process, non-tradition factors of violence are shown as a part of tradition. In this way, traditions have brought to the forefront as the legitimation mechanism of violence against women in the series. Therefore, it is possible to say that violence against women is used more and more intensely and effectively in TV series due to the rating concerns, this situation lays the groundwork for the normalization and spread of violence.

Keywords: Television, TV series, Violence against women, Tradition.

Giriş

Türkiye iletişim bilimleri alan yazınında, televizyon yapımlarında şiddetin sunumu toplumsal cinsiyet yönünde ele alındığında, kadına yönelik şiddet önemli bir araştırma alanıdır. Günümüzde yeni medyayla birlikte dönüşen televizyon, hala etkili bir mecra olarak varlığını sürdürmektedir. Türkiye’de ulusal kanallarda özellikle prime time da yayınlanan dizilerde reyting kaygısıyla kadına yönelik şiddet sıklıkla yer almaktadır. Bu çerçevede başarılı yapımlara imza atmak isteyen yapım ekibi, toplumsal bir gerçek olan kadına yönelik şiddeti, gerçek veya hayal ürünü hikayelerden yola çıkarak, ana veya yan konu olarak senaryolaştırmaktadırlar. Yapım ekibi, kadına yönelik şiddeti reyting kaygıları sonucu izlenme oranlarını artırabilen bir araç olarak görebilmektedir. Böylece yapım ekibi, dizinin içerik ve biçim yapısında kadına yönelik şiddeti sansasyonel olarak inşa etmekte ve bu yolla izleyicileri ekran karşına çağırmaktadır. Kadına yönelik şiddetin yoğun ve sansasyonel olarak yer aldığı dizilerin izlenme oranları da bunu doğrulamaktadır. Kadına yönelik şiddet sahnelerinin yoğun olarak yer aldığı ‘Sen Anlat Karadeniz’ dizisinin yayına başladığı dönemde genel olarak total izlenme oranlarında birinciliği elinde tuttuğu görülmektedir (Kanal 7, 2018). Fakat, Radyo Televizyon Üst Kurulu’nun [RTÜK] (2020) raporuna göre televizyon program türlerinden özellikle dizilerde yoğun olarak kadına yönelik şiddetin yer alması izleyicileri rahatsız etmektedir. Böylece kadına yönelik şiddetin sunumu konusunda izleyiciler açısından çelişkili bir durum söz konusudur.

Kadına yönelik şiddet içeren dizilerde, ataerkil yapı içinde yeniden kurgulanan karakterlerle, izleyiciler özdeşleşmektedir. Ünlü vd. (2009), Türkiye’de ulusal kanallarda yayınlanan dizilerde izleyicinin dizi karakterleri ile özdeşleştiği için kadına yönelik şiddetin önemli bir sorun olduğunu belirtmektedir. Bu kapsamda kadına yönelik şiddetin sunumunda kadının nasıl konumlandırıldığı önem kazanmaktadır. Çünkü “akademisyenler ve kadın hakları savunucuları, dizilerde kadına yönelik genel tutumun ve kadınların erkekler karşısında zayıf ve değersiz olarak sergilenmesinin, kadın karşıtı toplumsal algıyı zayıflatmak yerine güçlendirdiğini söylüyor” (Yalçın, 2019). Bu nedenle Türk dizi

sektöründe kadına yönelik şiddetin sunumunda, ticari kaygılarla birlikte etik kaygıların ve sosyal sorumluluğun dikkate alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Dizilerin izlenme oranlarını artırmak adına sansasyonel ve yoğun olarak kadına yönelik şiddetin gelenek içinde belirli kalıplar bağlamında sunulması şiddetin meşrulaştırılmasını, kabul görmesini sağlayabilmektedir. Bu nedenle Türk televizyon dizilerinde kadına yönelik şiddetin hangi amaçla kullanıldığının incelenmesi önem arz etmektedir. Burada gelenekte yeri olmayan kadına yönelik şiddet içerikleri geleneklerin içine yerleştirilebilmektedir. Bu nedenle olay örgüsünde kadına yönelik şiddetin, kadın veya erkek karakterler üzerinden hangi amaç doğrultusunda, nasıl inşa edildiği ve bu inşada kadının konumu önem taşımaktadır. Bu çalışmada kadına yönelik şiddetin hangi amaçla ve nasıl inşa edildiği anlamak adına 'Yalı Çapkını' dizisinin birinci bölümünde kadına uygulanan şiddet sahneleri karakterler üzerinden göstergebilimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir.

A. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. Ataerkil Düzen

Dünyada ve Türkiye'de kadına yönelik şiddet ve medya ilişkisi birçok bilim alanı ve toplum refahı için önemli bir araştırma konusudur. Kadına yönelik şiddet, genel olarak ataerkil yapının bir sonucu olarak düşünülmekte ve genel olarak kitle iletişim araçlarında da kadına yönelik şiddetin ataerkil yapı çerçevesinde yeniden inşa edildiği kabul görmektedir. Bu çerçevede öncelikle ataerki yapıyı anlamak, tanımlamak gerekmektedir.

"Erkeklerin kadınlar ve genç erkekler üzerinde ekonomik, sosyal hakimiyet kurmuş olduğu toplumsal sistem. Sosyal bilimciler tarafından, daha ziyade betimsel bir anlam içinde, ailede veya bütün bir toplumsal sistemdeki belli bir organizasyon kalıbına veya şekline gönderme yapmak için kullandıkları terim, son zamanlarda özellikle feministler tarafından genellikle olumsuz bir anlamda, toplumların kadınlar üzerindeki erkek egemenliği ve erkeklerin kadınların bastırılması yoluyla yapılandırma tarzına atıfta bulunmak amacıyla yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır" (Cevizci, 2005, s. 162).

Tanımda da yer aldığı gibi ataerkillik ekonomik ve sosyal açıdan erkek merkezli bir yapıdır. Ataerkil sistemde, erkek öncelikli olduğu için kadın toplumda ötekileştirilmektedir. Millett (1998), ataerkil sistemde ilk olarak, erkeğe, saldırganlık, güç, zeka, etkinlik, kadınlara ise pasiflik, uysallık, cehalet, etkisizlik, erdem dikte edilmekte, cinsiyet açısından ev hizmeti ve bebeklerin bakımı kadının görevi görülmekte olduğunu, geri kalan insan başarısı, ilgisi ve hırsı ise erkeğe ait olduğunu, böylece dışıya tahsis edilen sınırlı rolün, onu biyolojik deneyim düzeyinde tutma eğiliminde olduğunu ve sistemin ana taşıyıcısının da bireyle toplum arasındaki aracı olan aile olduğunu söylemektedir. Böylece kadın, toplum ve ailede pasiftir, bunun da biyolojik yapısından kaynaklı olduğunu düşünmekte ve bu çerçevede hareket etmekte, aile ile evi sahiplenmektedir. Mitchell (2006) göre ise kadınlara kendilerine ait bir evren olarak aile sunulmuştur, kadın kendisi gibi aileyi de doğal algılar ama aile kültürel bir yaratımdır, ailenin oluşumunda veya kadının buradaki rolünde kaçınılmaz olan bir şey yoktur, gerçek kadın ve gerçek aile ise huzur ve bolluk imgeleri olmasına karşın şiddetin ve çaresizliğin yuvası olabilmektedirler. Ayrıca kadın bedeni her zaman için ataerkil sistemde denetlenmesi gereken bir unsur

olarak görülmektedir. Öztürk (2000), kadın bedeninin, yalnızca kadına ait olmadığını, toplum baskısı kurularak ahlaki değerlerle dizginlenmeye çalışılarak sürekli denetlendiğini, her davranışının gözetlendiğini, giyinmesinin ve süslemesinin erkek tarafından denetime tabi tutulduğunu başkasının suçu olan ve utanması gereken yerde bu unsurların kadına yöneldiğini, bu yönde uyarılmak, tehdit edilmenin yanı sıra her türlü şiddetle cezalandırıldığını söylemektedir. Böylece kadının beden, düşünce ve davranış olarak denetlenmesi gerekliliği, toplumsal bir öğrenme değil de erkek ve kadının doğal yapısı olarak algılanması burada en önemli problemi oluşturmaktadır. Bu kapsamda da kadın değersiz, yetersiz görülerek veya kadının bedeni üzerinden namus kavramı vb. unsurlarla baskı kurularak kadına yönelik şiddete zemin oluşturulmaktadır.

2. Kadına Yönelik Şiddet

Dünya ve Türkiye’de önemli bir toplumsal sorun olan şiddet, “kendine, başka bir kişiye veya bir grup veya topluluğa karşı yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişme geriliği veya yoksunlukla sonuçlanan veya bunlarla sonuçlanma olasılığı yüksek olan fiziksel güç veya gücün kasıtlı olarak, tehdit veya fiilen kullanılması” (Krug vd., 2002, s. 22) olarak tanımlanabilir. Şiddet, sağlıklı bir toplumun oluşmasının önünde en önemli engellerden biridir. Şiddet, toplumsal cinsiyet açısından değerlendirildiğinde kadına yönelik şiddetin ön plana çıktığı görülmektedir. Kadına yönelik şiddet terimi ister kamusal ister özel hayatta olsun bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya özgürlükten keyfi olarak yoksun bırakma dâhil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya acı verme sonucunu doğuran veya bu sonucu doğurması muhtemel olan, cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemi (United Nations, 1993) olarak tanımlanmıştır. Yaktıl-Oğuz (2016) da fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik olmak üzere kadına yönelik şiddeti dört türe ayırmaktadır. Bu türlerden fiziksel şiddet; zarar görenin vücut bütünlüğünün ihlalini içermekte (uygulanan fiziksel şiddet ölüme bile neden olabilmektedir), cinsel şiddet ise cinsel bütünlüğe saldırı boyutunu oluşturmaktadır (Polat, 2017). Toplumda fiziksel ve cinsel şiddete göre daha az farkındalığının olduğu/oluştugu psikolojik ve ekonomik şiddet, kadınların sağlığını ve yaşamını olumsuz etkilemektedir. Mavili (2014), kadını çeşitli davranışlarla korkutmak, aşağılayıcı işler yaptırmak, benliğini küçültücü sözler söylemek, küfür ve hakaret etmek psikolojik istismar ve şiddet olarak değerlendirirken, ekonomik şiddeti/istismar ise ücretsiz işçi durumunda olan kadının ailenin gelirinin ne kadar olduğunu bilmemesi (ondan gizlenmesi), gelirin nereye harcanacağı yönünde karar verme yetkisine sahip olmaması, gelirin kadın ve çocuğun ihtiyaçlarına harcanmaması, gelirin tasarrufundan haberdar olmaması veya ekonomik açıdan zorlanması kaynaklı güçsüzlüğü olarak nitelemektedir. Dünyada her gün kadınlar fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet türlerinden biri veya birçoğuna maruz kalabilmektedir.

Dünyada kadınların üçte biri partneri tarafından fiziksel veya cinsel saldırıya uğrarken, 2020 yılında öldürülen 81.000 kadından 48.000’i yakın partnerleri tarafından katledilmiştir (United Nations Women, 2016). Türkiye’de her on kadından dördü, eşinden veya birlikte yaşadığı erkek tarafından şiddete maruz kalmaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2015). Erkekler, dünyada ve Türkiye’de ilişki kurduğu bütün kadınlar üzerinde korku ve baskı oluşturmak adına fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti kullanabilmektedirler.

Kaptanoğlu vd. (2015)'in yaptığı aile içi şiddet çalışmasında eşi veya birlikte olduğu erkek tarafından şiddet uygulanan kadınların %5,2'si sadece cinsel şiddete, %26,9'u fiziksel ve cinsel şiddete, %67'9 ise sadece fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmektedir. Toplumda şiddeti önlemek için farkındalığın oluşturulması gerekmektedir. Bu farkındalığın oluşturulmasında en önemli araç kitle iletişim araçları olması gerekirken kitle iletişim araçlarında kadına yönelik şiddetin sunumu tartışmalıdır. Çünkü, "kapitalist ekonomi mantığı, kadınların toplumdaki "görevini" ve "yerini" feodal anlayışa göre kitle iletişim araçlarında reklamlardan, TV dizilerine, haberlere ve gazete sayfalarına kadar yeniden üreterek, toplumun kolektif bilincinde kadın imgesini sürekli tanımlanmaktadır" (Mora, 2005, s. 6). Böylece kitle iletişim araçları yoluyla genellikle ataerkil sistem üzerinden kadının sunumu yapılabilmektedir. Bu nedenle kadına yönelik şiddet, kadından kaynaklı bir sorun olarak gösterilebilmekte, sorunun çözümü yine eril gücüne dayanabilmektedir. Böylece eril merkezli bir yapıda kadına yönelik şiddet yeniden inşa edilmesi sorunu beraberinde getirmektedir.

3. Türk Televizyon Dizilerinde Reyting Aracı Olarak Kadına Şiddet

Televizyonda şiddetin toplumsal cinsiyet açısından sunumu, kadına yönelik şiddetin değerlendirilmesi adına önem arz etmektedir. Çünkü, "Masallardan dizilere dek bütün popüler anlatılarda toplumsal cinsiyete dayalı düşüncelerin pekiştirildiğini ve onaylandığını görebiliriz. Şiddet ise çelişkileri çözümlenmenin bir aracı olarak hem gerçek hayatta hem de anlatılarda varlık gösterir. Televizyonun bu konuda üstlendiği rol yadsınamayacak bir gerçektir" (Yaktıl-Oğuz, 2000, s. 36). Bu nedenle bir çözüm aracı olarak kadına yönelik şiddetin sık sık televizyonda sunulması sonucu şiddetin pekiştirilmesine, onaylanmasına ve meşrulaştırılmasına yol açabilmektedir.

Türkiye ulusal kanallarında prime time yayınlanan program türlerinden dizilerde kadına yönelik şiddetin yoğun ve sık sık yer alması önemli bir sorundur ve bu nedenle sık sık ve yoğun olarak izleyicinin şahit olduğu bu şiddetin nasıl ve ne amaçla inşa edildiğinin incelenmesi gerekmektedir. Zira, dizi senaryoları, kadına yönelik şiddet üzerine kurulabildiği gibi, olay örgüsünde yan konu olarak kadına yönelik şiddet yer alabilmektedir. Bunun da ötesinde gerçek hayat hikayesinden senaryolaştırılan yapımlarda sunulan kadına yönelik şiddetin gerçekte yaşandığı ve olabilirliği şiddetin meşrulaştırılmasını kolaylaştırmaktadır. Diğer bir dikkat çekici unsur ise kadına yönelik şiddet, dizilerin birinci bölümlerinde izleyicilerin dikkatini çekme veya izlenme oranının artırmak amacıyla yüksek oranda ve sansasyonel olarak belirli bağlamlar içinde yer almasıdır. Dizilerin oluşturucu ana unsurlarından olan karakterler, kadına yönelik şiddet bağlamında kurulabilmektedir.

Her sezonda, Türk dizi senaryolarında, kadına aşırı şiddet uygulayan erkek ve kadın karakterlerin inşasına rastlanmaktadır. 'Güneşin Kızları' dizisinde 'Haluk Mertoğlu' (Gündoğdu & Gündoğdu, 2015-2016), 'Yeter' dizisinde 'Yekta' (Türkoğlu, 2015-2016), 'Sen Anlat Karadeniz' dizisinde 'Veda' (Sınav, 2018-2019), 'Yalı Çapkını' dizisinde 'Kazım' (Ataman, 2022) karakteri gibi birçok dizide psikopatlık derecesinde takıntılı ve şiddete meyilli karakterlerle inşa edilmektedir. Çam (2009), dizilerde kadına yönelik şiddetin bireysel bir sorun olarak ele alındığını, toplumsal bir sorun olarak sunulmadığını böylece şiddette maruz kalan kadın temsilinin zalim erkeklerin eline düşen masumlar olarak inşa edildiğini söylemektedir. Bu çerçevede erkek karakterler etrafında, eril dünyadan güç alan kadın karakterlerin de kadına yönelik şiddet uygulandığına rastlanmaktadır. 'Sen Anlat Karadeniz' dizisinde 'Eysan' karakteri (Sınav, 2018-

2019), 'Camdaki Kız' dizisinde 'Feride' karakteri (Güvenatam, 2021), 'Yalı Çapkını' dizisinde 'Hattuş' karakteri (Güvenatam, 2022) şiddet uygulayan kadın karakterlerdir. Kadına yönelik şiddet, dizilerde inşa edilirken ataerkil sistemin kadının denetiminde kullandığı töre, gelenek, namus gibi temel yapılar öne çıkmaktadır. Dizilerdeki kadın karakterlerin bedenleri ataerkil söylem üzerinden sorgulanmakta; namus ve aldatma kavramıyla itham edilerek şiddete maruz kalabilmektedir.

Şiddetin yoğun olarak yer aldığı 'Kurtlar Vadisi' dizisinde 'Laz Ziya' karakterinin bir seremoniye dönüşen karısını asma sahnesi (Şaşmaz, 2003-2005) televizyonda kadına yönelik şiddetin sunumu adına sorunludur. 'Sefirin Kızı' dizisinin birinci bölümünde 'Nare' karakterinin daha önce de tecavüzüne uğradığı 'Akın' karakterinin tecavüz etmeye çalışması sonucu onu yaralaması, 'Nare'nin bekaret kemeri ile "kendini yok et" notu yazan ajandayı bağlaması, 'Nare' karakterinin bakire olmadığı gerekçesiyle 'Sancar' karakteri tarafından şiddete maruz bırakılması (Ayar, 2019-2021) dikkat çekicidir. Kadına yönelik şiddet ve namus bağlamında 'Camdaki Kız' dizisinde bekaret sahnesi tartışma yaratmıştır (Akit, 2021). Bu tartışma sonucunda RTÜK, Nalan karakterinin şiddete maruz kaldığı sahneler nedeniyle Kanal D'ye idari para cezası vermiştir (Akit, 2021). Dizilerde kadına yönelik şiddetin sunumunda cinsel şiddet öne çıkmaktadır. Cinsel şiddet sahneleri reyting kaygısı ile 'Fatma Gülün Suçu Ne' dizisinin birinci bölümünde ayrıntılı olarak (Yörenç, 2010-2012) yer bulmaktadır. Benzer şekilde 'İffet' dizisinin (Turgut, 2011-2012) birinci bölümünde de tecavüz sahnesinin yer almasıyla tecavüz sahneleriyle ilgili eleştiriler de yoğunlaşmıştır.

"Fatmagül'ün Suçu Ne?" dizisinde kadın bedeni üzerinde, hele de sarhoş olduğunda, istediğini yapmaya hakkı olduğunu düşünen erkek zihniyeti ile karşı karşıya kaldık. Bol bol Fatmagül'ün üzerinde kırmızı kıyafet olmasından, gece dışarı çıkmasına kadar tecavüzü hak edip etmediği değerlendirildi. Şimdi İffet'i de aynı şeyler bekliyor. Milyonların izlediği dizilerde, tecavüzlerin "ileride filizlenecek bir aşk" gibi kabullenilebilir temalarla verilmesi ne kadar doğru? Bu diziler izlenme rekorları kırıyor. Bu sahnelerin toplumu etkisi altına alması, zaten oldukça sık yaşanan tecavüz vakalarını normalleştirme olasılığı yok mu? Fatmagül'ün ardından çekilen Canan dizisi de tecavüz içerikli bölüm ile başladı, Unutulmaz dizisinin son bölümlerinden birinde yine tecavüz sahnesi vardı. Birbiri ardına tecavüz uğrayan kadınların hikâyeleri daha çok reyting, dolayısıyla daha çok reklâm ve daha çok paranın aracı olarak kullanılmaya başladı. Görünen o ki İffet son da olmayacak" (Sarı, 2011).

Türk dizilerinde kadına yönelik şiddet, yapımcılar açısından daha çok izlenmenin bir aracı olarak görülürken, izleyenler açısından sık sık izlenen eylem olarak normalleşmektedir. Fakat dizilerde kadına yönelik şiddetin aşırı sunumuna toplumun gösterdiği tepki, nadiren yapımcılar tarafından kabul görmektedir. "Aşk Ağlatır" dizisinde zorla evlendirilmek istenen 'Ada' karakterinin eli yakılarak şiddete maruz kalmasını içeren fragman, tepkiler üzerinde kaldırılmış ve bu sahne diziden çıkartılmıştır (Onediyo, 2020). Fakat bu sosyal sorumluluk sadece bir sahne için gerçekleşmiş, 'Aşk Ağlatır' (Bayhan, 2019) dizisinde yoğun olarak kadına yönelik şiddet sahnesi yer almıştır. Böylece yapımcıların etik sorumlulukları burada sorgulanması gerekirken kadına yönelik şiddeti önleme adına sosyal sorumluluk projesi olarak yola çıkılan "Sen Anlat Karadeniz" dizisinin birinci bölümün de 'Nefes' karakterinin 'Veda' tarafından parmakları kırılmıştır (Sınav, 2018-2019). 2022 sezonunda Star TV'de yayınlanmaya başlayan 'Yalı Çapkını' (Güvenatam, 2022) dizisi de sosyal medyada kadının ve kadına yönelik şiddetin sunumu

açısından eleştirilmiştir. ‘*Yalı Çapkını*’ dizisindeki hamam sahnesi, sosyal medyada büyük tepki çekmiştir (Akşam, 2022). İzleyiciler tarafından kadına yönelik şiddet konusunda eleştirilen ‘*Yalı Çapkını*’ dizisinin birinci bölümü totalde altıncı sırada yer alırken (mynet, 2022) birinci bölümünde yer alan sahneler sonrası 30 Eylül’de yayınlanan ikinci bölümünde ise Total ve AB sıralamasında birinci olmuştur (Sabah, 2022). Ataerkil aile yapısının modern mekanlarda sunumu ile izleyiciyle buluşan ve Gülseren Buğdaycıoğlu’nun danışanlarının birinin gerçek hikayesinden esinlenerek oluşturulan ‘*Yalı Çapkını*’ dizisi, kadına yönelik şiddetin yoğun olarak yer aldığı bir yapımdır. Fakat, Buğdaycıoğlu,

"İstedim ki çok duygusal, üzölmeye, acı çekmeye çok açık olan bizim insanımız, özellikle de kadınlarımız bir an önce kendileriyle ve yaşadıkları sorunlarla yüzleşsinler, kendilerini keşfetsinler, ölkemizde yaşananları bilsinler, bunları sadece onların değil, pek çok kadının yaşadığını, çok acı çektiğini, şiddet gördüğünü anlasınlar." (NTV,2022)

açıklamalarıyla kadına yönelik şiddeti dile getirmiş olsa da gerçekte yaşanmış olması kadına yönelik sunulan şiddetin daha kolay kabul görmesine yol açabilmektedir. Kadına yönelik çıplak-birebir sunulan bu şiddetin sonucunda ceza ile telafi edilmemesi şiddetin normalleştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Çünkü "Televizyonda göröldüğüne, izlediğine ve hiçbir yasağa konu olmadığına göre, şiddet meşrudur" (Cheviron, 2014, s. 124). Şiddet ve ceza ilişkisinin vurgulanması şiddetin meşrulaştırılmasını önleyecektir. Bu kapsamda "Televizyonun dramatik dünyası gerçek ve yalanın, doğruluğun ve çarpıtmanın iç içe girdiği bir karışımıdır" (Gerbner, 2014, s. 344). Bu kapsamda ataerkil sistem temelli üretilen diziler kadına yönelik şiddeti çekici hale de getirebilmektedir. Dizi karakterinin şiddete sessiz kalması ya da yine kurtuluş olarak başka bir erkeğe ihtiyaç duyması, kendi gücüyle mücadele edebilmesi gerçek hayatta bu sorunları yaşayanlar veya yaşayabilecek olanlar için veri içermektedir. Çünkü, "Erkek egemen zihniyetle, sorgulanmadan ticari amaçla yeniden üretilen kadına yönelik basmakalıp değer yargıları, iyi-kötü olarak, fakat her iki durumda da edilgen, kendi üzerinde söz hakkına sahip olamayan kadın imgesinin toplumun kolektif bilincine yerleşmesine katkıda bulunmaktadır" (Mora, 2005, s. 3).

Yapım ekibi, kadına yönelik şiddeti, geçmişte kolektif bilinçte var olan ama bugün geçerliliğini yitirmiş birçok unsurla birleştirerek yeniden inşa ederek meşrulaştırma için bu unsurları kullanmaktadır. Dizi yapım ekibinin, reyting kaygısı ile geleneklere eklenilen ritüellerle inşa ettiği kadına yönelik şiddet sahneleri kolektif bilince zarar vermektedir. Bu nedenle modern dünya içinde ataerkil düzen konuları üzerine gerçekleştirilen dizilerde kadına yönelik şiddetin sunumu buna örnek olarak gösterilebilir. ‘*Vasiyet*’, ‘*Zerda*’, ‘*Gurbet Kadını*’, ‘*Toprağa Kan Düştü*’ gibi Doğu ve Güneydoğu’da geçen televizyon dizilerinde kuma, kan davası, berdel, başlık parası, imam nikahı, recm, ağalık, marabalık gibi toplumsal gelişim ve değişime ket vuran törelerin yeniden üretilerek, toplumsal kabul görmesine neden olmaktadır" (Mora, 2005, s. 5). Böylece, kadına yönelik şiddetin gelenekler içine yerleştirilmesi aslında geçmişle bağ kurularak hep varmış gibi algılanmasını sağlamakta ve şiddeti meşrulaştırmaktadır. ‘*Yalı Çapkını*’ dizisi de hamam, kız isteme, ayak yıkama sahnelerinde bu bağ kurulmaktadır.

4. Televizyon ve Şiddet

Televizyon yapımlarının izleyici üzerindeki etkilerinin tartışmalarında şiddet konusu ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle iletişim alan yazınında görsel medyada şiddet konusunda farklı bakış açıları sunan birçok çalışma gerçekleştirmiştir. Sosyal bilimler alan yazınında şiddet ve kadına yönelik şiddeti farklı boyutlarıyla ele alan çalışmalar yer almaktadır. Dünyada ve Türkiye'de öne çıkan çalışmalara bakıldığında; Türk sinemasında şiddetin sunumu konusunda Söğüt (2020), son beş yılda en çok izlenen 'Müslüm' (2018), 'Recep İvedik 5' (2017), 'Recep İvedik 4' (2014), 'Düğün Dernek 2' (2015), 'Dağ 2' (2016) filmlerini içerik analizi yöntemi ile incelemiştir ve kadına yönelik şiddetin en fazla yer aldığı filmin 'Recep İvedik 4' olduğunu belirtmiştir. Türk sinemasında son dönemde en çok izlenen filmlerde kadına yönelik şiddet verilerini ortaya koyması açısından Söğüt'ün (2020) çalışması bu çalışmaya yol gösterici olurken Türk sineması alanında şiddetin ele alması ve içerik analizi yönteminin kullanması yönüyle farklılaşmaktadır. Sinema alanında kadına yönelik şiddet konusunda çalışmalar yapılmıştır. Önal (2018), Türkiye'deki sosyal ve politik gelişmeler doğrultusunda popüler Türk sinemasında kadın yönelik şiddetin gelenekler, töreler yoluyla gerçekleşen kadın cinayetlerini incelemiş ve sinema filmlerinde kadının eril bakış açısıyla konumlandırıldığını gösterilmiştir. Önal'ın (2018) çalışması töreler aracılığıyla eril bakış açısının kadına yönelik şiddetin gerçekleştirildiğini ortaya koyması adına bu çalışmayı desteklemektedir. Türk sinemasında Şentürk (2017), erkeklik biçimleri ve şiddet ilişkisini Yavuz Turgut'un 'Av Mevsimi' ve 'Gönül Yarası' filmleri üzerinden incelemiş, erkeklik biçimleri ve şiddet ilişkisini de açıklamıştır. Şentürk'ün (2017) çalışması Türk sinemasında erkeklik görünümleri üzerinden incelemesi açısından bu çalışmada farklılaşmaktadır.

Barokas vd. (2016), popüler Türk dizilerinde şiddetin gösterilip, gösterilmediği konusunda 'Poyraz Karayel', 'Şeref Meselesi' ve 'Aşk Yeniden' dizilerini şiddet türleri kapsamında incelemişler ve sonuç olarak bu dizilerde en çok psikolojik şiddetin yer aldığını görmüşlerdir. Barokas vd. (2016) çalışması, bu çalışmayla şiddetin türlerinin incelenmesi adına paralellik göstermekle birlikte çalışma konusu açısından farklılık göstermektedir. Televizyon ve şiddet ilişkisini ortaya koymak adına yetiştirme/ kuramı temelli çalışmalar yapılmıştır. Jamieson ve Romer (2014) Gerbner ve Gross'un yetiştirme kuramının televizyon şiddetine uzun süre maruz kalınmasının acımasız dünya sendromu yaratması sonucu suç korkusu oluşmasını öngörüsünü, 1972-2010 ABD popüler TV programlarında şiddet tasvirinin yıllık değişikliklerini test ederek suç korkusu düzeylerini değerlendirmişlerdir. TV dizilerinde sunulan şiddetin, suç korkusunu etkilediği bulgularıyla Gerbner ve Gross'un kuramsal yaklaşımıyla Jamieson ve Romer'in (2014) araştırması tutarlılık gösterirken yerel suç algısında aynı tutarlılık saplanamamıştır. Jamieson ve Romer'un (2014) çalışması televizyon ve şiddet ilişkisini anlamak adına bu çalışmaya yol göstermekle birlikte kuramsal çerçeve ve yöntem konusunda ayrılmaktadır. Berridge (2013), ABD gençlik dizilerinde kadına yönelik şiddet türleri kapsamında televizyonun anlatı karmaşıklığından yola çıkarak 'Buffy the Vampire Slayer' (The WB/CW, 1997-2003), 'Veronica Mars' (UPN/The CW, 2004-2007) ve 'Life Unexpected' (The CW, 2010-11) dizilerinde cinsel şiddet temsillerini incelemiştir. Cinsel şiddeti ele alması kapsamında bu çalışmayla Berridge'nin (2013) çalışması paralellik gösterse de gençlik dizilerinde cinsel şiddet temsillerine odaklanması nedeniyle farklılaşmaktadır. Televizyon dizilerinde sunulan kadına yönelik şiddet konusunda farklı kültürlerde üretilen dizi yapımlarının da incelendiği çalışmalar literatürde yer almaktadır. Medya temsillerinin toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti kültürü

beslediğinden yol çıkan Lopez (2018), İtalyan'da Canale 5 yayınlanan 'RIS -Delitti imperfetti' (2005-2009) ve Kuzey İrlanda da geçen BBC'de yayınlanan 'The Irish one The Fall' (2013-2018) dizilerini karşılaştırmalı olarak feminist kuram çerçevesinde erkek şiddetinin temsili ve kadın ölümünün fetişleştirilmesi açısından nitel ve nicel yöntemleri bir arada kullanarak incelemiştir. Çalışmanın sonunda iki suç dizisinde de kadın ölümlerinin sansasyonel estetikle sunulduğu, kadın ölümünün fetişleştirildiği ve şiddetin normalleştirildiği ortaya konulmuştur (Lopes, 2018). Lopes'in (2018) çalışması sansasyonel olarak estetiğin kullanılması konusunda bu çalışmaya yol gösterici olmasına karşın suç dizisi ve kadın ölümü açısından konuyu ele alması adına bu çalışmadan farklılaşmaktadır. Kadına yönelik şiddet birçok yapımda eğlence ile harmanlanarak sunulmaktadır. Türk televizyon dizilerinde kadına yönelik şiddetin ele alış biçimlerini 'Alemin Kırılı' dizisi üzerinden inceleyen Türkoğlu (2014), dizide eğlence unsuru çerçevesinde erkek şiddetinin meşrulaştırıldığını ve kadına yönelik şiddetin özendirildiğini ortaya koymuştur. Kadın şiddetinin dizilerde meşrulaştırılması adına Türkoğlu'nun (2014) çalışması ile bu çalışma benzerlik göstermekle birlikte eğlendirme kapsamında kadına yönelik şiddetinin sunulması açısından ayrılmaktadır. Kitle iletişim araçları tarafından yeniden üretilen geleneksel değer yargılarından yola çıkan Mora (2005), kadına yönelik şiddeti, yetiştirme kuramı ve sosyal sorumluluk kapsamında incelemiştir. Kitle iletişim araçlarının feodal değeri yeniden üretmek erkek egemen ideolojiyle kadın imajının iyi ve kötü arasında kurulmaya zorlanması, kutsal eş-anne veya dışlanan, aşağılanan kadın temsillerini ortaya çıkarmaktadır (Mora, 2005). Mora'nın (2005) çalışması geleneklerin/törenin kitle iletişim araçlarında yeniden üretilmesi konusunda bu çalışmaya ışık tutmuştur. Çam (2009) ataerkil düzende kadına yönelik şiddetin bireysel bir sorun olarak görülmesini, dizilerde kadına yönelik şiddetin zalim-masum, cani-kurban çerçevesinde sunulmasını, kurtarıcı erkek kahramanı, kadına şiddet temsillerinin karikatürleştirilmesini ve erotikleştirilmesini başlıkları kapsamında kadına yönelik şiddeti diziler üzerinden incelemiştir. Çam'ın (2009) çalışması ataerkil yapı bağlamında kadına yönelik şiddeti incelemesi adına bu çalışmaya öncülük etmiştir. Ayrıca kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda dizi yapımlarının rolü birçok bilim insanı tarafından incelenmiştir. Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadele ve dizilerde de bu şiddetin algısının ölçümünü Tuncer vd. (2021), ikincil kaynak kullanılarak nicel araştırma yöntemleriyle incelemiştir. Tuncer vd. (2021) araştırma verilerine göre kadına yönelik şiddet konulu dizilerle ilgili sorulara katılımcıların %74'ünün kadına yönelik şiddetin suç olduğunu öğrettiğini, %69'u kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda toplumu birleştirmeye teşvik ettiği, %71,5 ekonomik özgürlüğü olmayan kadınlara karşı sempati ve yardım isteği uyandırdığını düşüncesini geliştirdiğini cevaplarını verdikleri görülmüştür. Bu çalışmayla Tuncer vd.'nin (2021) çalışması dizilerde kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda farklı bakış açısı sunmaktadır. Kadına şiddet konusunda öne çıkan 'Fatmagül'ün Suçu Ne?' dizisi de çalışmalara konu olmuştur. Koçak ve Küçük (2021), dört erkek tarafından tecavüze uğrayan Fatmagül'ün hikayesini anlatan 'Fatmagül'ün Suçu Ne?' (2010-2012) dizisini alt gelir grubuna dahil karakterlerin sözel şiddet ve ötekileştirilmesi bağlamında nitel araştırma yöntemi ve tarama modeli yoluyla analiz etmişlerdir. Bu dizide alt sınıf mensuplarının sözel şiddete maruz kaldığı ve ötekileştirildiği ortaya konulmuştur (Koçak ve Küçük, 2021). Koçak ve Küçük 'ün (2021) çalışması dizilerde, şiddet ve kadına yönelik şiddetin sunumunda sözel şiddetin yoğun olarak yer aldığını göstermesi adına bu çalışmaya yol göstermiştir. Bilis ve Bilis (2013), kadına yönelik cinsel şiddetin medyada temsili konusunu 'Fatmagül'ün Suçu Ne?' ve 'Öyle Bir Geçer Zaman Ki' dizilerinin ana kadın karakterleri Fatmagül ve Cemile üzerinden

anlambilimsel yöntemle incelemişlerdir. İnceleme sonucunda Fatmagül'ün yabancı dört erkek tarafından tecavüze uğraması cinsel şiddetin erotikleştirilmesi, haklılaştırılması, eğlence haline getirilmesi şeklinde ve Cemile'ye eski kocasının tecavüzü ise erkeğin şuarsuz bir davranışı olarak temsil edildiği ortaya konulmuştur (Bilis ve Bilis, 2013). Televizyon ve kadına yönelik şiddet ilişkisi bağlamında Yetişen (2021), kadına yönelik şiddet içerikli kamu spotları ve sosyal reklamları içerik analizi yöntemiyle analiz ederek bu yapımlarda negatif bir mesaj kullanıldığı, kadının muhtaç ve üzgün gösterildiği sonucuna ulaşmıştır. Bir sosyal sorumluluk projesi olarak yayına başlanan 'Sen Anlat Karadeniz' dizisi de kadına yönelik şiddet konusunda birçok çalışmaya konu olmuştur. Korkmaz ve Yeğin (2019), kadına yönelik şiddetin gösterim biçimini 'Sen Anlat Karadeniz' dizisini on bölümünü içerik analizi yöntemi kullanarak analiz etmişlerdir. Bu analiz sonucunda kadınların dizide daha yoğun olarak sözel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını ve bu şiddeti uygulayanların ise eşler, sevgililer ve babalar olduğu görülmüştür ve kadına yönelik şiddetin çözümünde kadına yönelik şiddet konusunda inşa edilen sahnelerde aramanın yanlış olduğu ortaya konulmuştur (Korkmaz ve Yeğin, 2019). Diğer bir çalışma ise Çobaner (2020), yeni medya üzerinden 'Sen Anlat Karadeniz' dizisine tepkileri Ekşisözlük ve Change.org yorumları kapsamında incelemiş ve 'Sen Anlat Karadeniz' dizisindeki kadına yönelik şiddet sahneleri konusunda şiddetin pornografisi olarak görülerek eleştirildiği ve on beş imza kampanyası oluşturulduğunu ortaya koymuştur. Korkmaz ve Yeğin'in (2020) çalışması kadına yönelik şiddet türlerini incelemesi adına bu çalışmayla benzerlik göstermesine karşın yöntem ve amaç açısından farklılaşmaktadır.

Bu çalışma, dizilerde kadına yönelik şiddetin geleneklere eklenen sansasyonel unsurlarla inşa edilmesi sonucu yapımcılar tarafından izleyicinin ilgisini çekmek ve reyting yükseltme aracı olarak kullanıldığını ortaya konulması adına literatürde yapılan çalışmalardan ayrılmaktadır. Ayrıca kadına yönelik şiddetin 'Yalı Çapkını' dizisinin birinci bölümünün bu kapsamda göstergebilimsel yöntem kullanılarak analiz edilmesi nedeniyle literatürde yer alan çoğu çalışmadan farklı bir yöntem kullanılmıştır. Bu kapsamda Kadına Yönelik Şiddetin Televizyon Dizilerinde Sunumu: 'Yalı Çapkını' Dizisi Örneği" isimli çalışmanın dizilerde kadına yönelik şiddetin sunumu çerçevesinde alan yazınına katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

B. YÖNTEM

Televizyon yapım türlerinden dizilerde şiddetin sunumu, Star TV'de yayınlanan 'Yalı Çapkını' dizisinin birinci bölümünde ataerkil düzende kadına yönelik şiddetin karakterler üzerinden ne amaçla, hangi türde ve nasıl inşa edildiğini ele alan bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

'Yalı Çapkını' dizisinde kadına yönelik şiddeti gerçekleştiren ve şiddete maruz kalan karakterler kimlerdir?

'Yalı Çapkını' dizisinde kadına yönelik hangi tür şiddet yer almaktadır?

'Yalı Çapkını' dizisinde, kadına yönelik şiddet, birinci bölümde izleyenin ilgisini çekmek adına bir araç olarak mı kullanılmaktadır?

'*Yalı Çapkını*' dizisinde kadına yönelik şiddet, gelenekler bağlamında sunularak meşrulaştırılmakta mıdır?

Türkiye iletişim akademik yazınına bakıldığında televizyon dizilerinde kadına yönelik şiddetin sunumu konusunda çalışmalar yer almaktadır. 2022 yılının en çok izlenen dizisi olan '*Yalı Çapkını*'da yer alan hamam sahnesinin gelenek ve kadına yönelik şiddet konusunda tartışmalara neden olması (Gaziantepdoğuş, 2022), medya gündeminde yer edinmesi sonucunda ikinci bölümde izlenme oranını yükseltmesi kapsamında '*Yalı Çapkını*' dizisinin birinci bölümü bu çalışmanın örnekleme olarak amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu kapsamda '*Yalı Çapkını*' dizisinin birinci bölümü göstergebilimsel yöntemle incelenmiştir. Göstergebilimsel yöntem kullanılarak '*Yalı Çapkını*' dizisinin birinci bölümünün olay örgüsünde yer alan karakter üzerinden inşa edilen kadına yönelik şiddetin amacı, türü ve nasıl kurgulandığı açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın analiz yöntemi olarak belirlenen nitel araştırma yöntemlerinden göstergebilim analiz/çözümleme, "Kitle iletişim araçlarına ait metin ya da türlerin birer 'gösterge sistemi' (sing-system) olarak incelenmesini konu edinmektedir. Göstergebilim iletişim için kullanılan her şeyin; sözcükler, görüntüler, trafik işaretleri, sesler, çiçekler, müzik ve tıbbi semptomlar gibi pek çok şeyi incelemektedir" (Parsa, 2012, s. 1). Bir metin olan televizyon dizileri/dizi bölümleri de göstergebilimsel okunarak, alt metin mesajları/yan anlamla ortaya konulabilir. Bu amaçla Saussure ve Pierce temelini oluşturduğu çalışmaları bir yöntem haline getiren Roland Barthes'ın göstergebilimsel bakış açısıyla '*Yalı Çapkını*' dizisinin ilk bölümü analiz edilecektir. Bu analizde Barthes'ın yönteminden yola çıkarak Dağdaş (2003)'ın düzenlediği gönderge sistemleri, mit, gösteren ve analiz olmak üzere dört başlık üzerinde '*Yalı Çapkını*' dizisinin birinci bölümü kadına yönelik şiddetin sunumu açısından analiz edilecektir. Analizin ilk bölümünde '*Yalı Çapkını*' dizisinin birinci bölümünün hangi gösterge sistemi üzerine inşa edildiği ve bu bölüm genelinde kurulan mit belirtilecektir. İkinci bölümde ise dizide şiddet uygulayan karakterler üzerinden kadına yönelik şiddet içeren sahneler gösteren ve analiz başlıkları altında analiz edilecektir.

C. BULGULAR ve YORUMLAR

1. '*Yalı Çapkını*' Dizisinin Göstergebilimsel Analizi

1.1. Dizinin Künyesi

Yapımcı: OGM Pictures

Yönetmen: Burcu Alptekin

Hikâye: Gülseren Budayıcıoğlu

Senaryo: Mehmet Barış Günger

Oyuncular: Afra Saraçoğlu, Mert Ramazan Demir, Çetin Tekindor, Şerif Sezer, Gülçin Santırcıoğlu, Emre Altuğ, Gözde Kansu, Ersin Arıcı, Beril Pozam, Doğukan Polat, İrem Altuğ, Öznur Serçeler, Hülya Duyar, Diren Polatoğulları, Sezin Bozacı, Yiğit Tuncay, Buçe Buse Kahraman, Cansu Fırıncı, Selen Özbayrak, Umut Gezer.

Dizinin Konusu: Dizi, ülkenin varlıklı ailelerinden biri olan Gaziantep'li Korhan ailesinin reisi Halis Ağa'nın torunu Ferit'in, dedesinin isteğiyle Gaziantep'li geleneksel bir ailenin kızıyla evlendirilme kararı alınmasından sonra gelişen olayları konu edinmektedir.

1.2. Gösterge Sistemi: Ataerkil Yapı

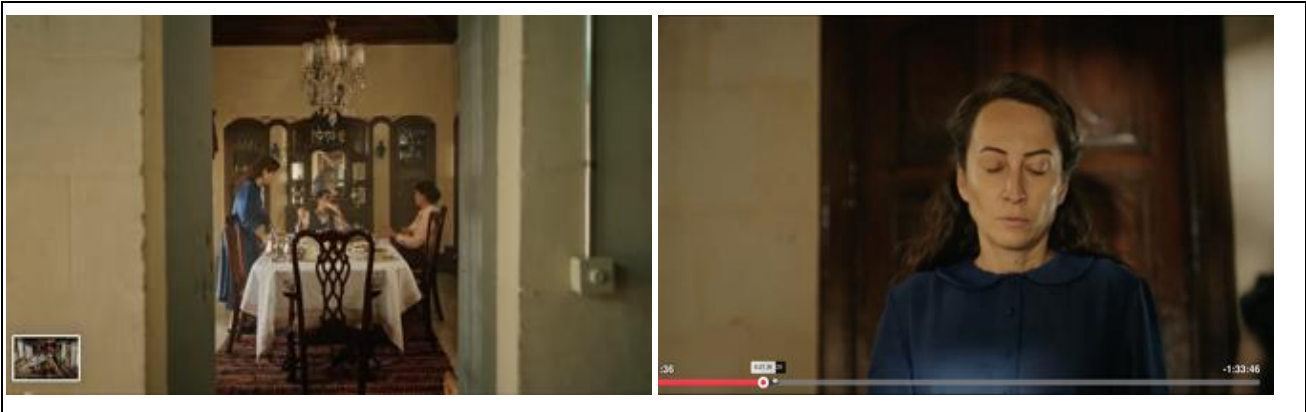
1.3. Mit: Geleneksel Kadın

1.4. Hattuş Karakteri (Hatice) Uyguladığı Şiddetin Göstergibilim Analizi

1.4.1. Hattuş Karakteri: 'Yalı Çapkını' dizisinde Antep'li geleneksel geniş ailenin bir ferdi olan Kazım karakterinin halası olan Hattuş (Hatice) karakteri; gençliğinde çok güzel bir kadınken Halis Ağa'ya duyduğu aşk ve babasının kimseye layık görmemesi nedeniyle evlilik gerçekleştirilmemiştir. Hattuş, babası tarafından psikolojik şiddete maruz bırakıldığı için şiddeti normal gören; bu nedenle yeğeni Kazım'ın eşi Esm'e ile kızları Suna ve Seyran'a hem kendisi şiddet uygulayan hem de Kazım'ın uyguladığı şiddete karşı çıkmayan bir karakterdir. Dizide Hattuş, ataerkil yapının ürettiği otoriter sert mizaçlı bir kadın karakter olarak inşa edilmiştir.

1.4.2. Gösterge: Sofra, Kız çocuğu, Kadın, Artık Yemek, Elbise, Anahtar, Hamam, Karton Çanta

1.4.3. Analiz

Resim 1. Sofra sahnesi.

Resim 1.'de yer alan ilk karede Kazım'ın evinin salonunda kurulmuş kahvaltı sofrasında aile büyüğü Hattuş halanın ve ailenin reisi Kazım'ın kahvaltı yaptığı, Esm'a karakterinin ise onlara hizmet ettiği görülmektedir. Suna ile Seyran ise bu sofrada yer almamaktadır. Sofra, ailenin birlik beraberlik alanıdır, bu karede ise ailenin genç kadınları için ayrımcılık alanı olarak kurulmaktadır. Aile üyelerinden olan genç kadınlar Esm'e, Suna ve Seyran'a sofrada yer vermeyen Hattuş karakteri, bu karakterlere hem psikolojik ve hem de ekonomik şiddet uygulanmaktadır. Hattuş hala, sofrada "en çok da şu kızlara döktüğün paraya yanıyım", "o kadar özel hoca tutunda ne fayda? gene kaldılar başımıza" demesi de kızların yani Suna ve Seyran'ın eğitime harcanan parayı gereksiz gördüğünü göstermektedir. Hattuş karakteri, kız çocuklarının evlilik için yetiştirildiğine inanmakta; Suna ve Seyran'ın da evlenmemiş olmalarını onların beceriksizliği gibi algılamaktadır. Hattuş karakteri, kız çocuklarını evlat, yeğen olarak değil; bir yük olarak görmektedir. Bu karakter, yük olan kızlardan evlendirilerek kurtulmalıdır,

düşüncesindedir. Resim 1.'in ikinci karesinde ise Kazım'ın eşi Hattuş'un gelini olan Esmeye karakterine sofraya sahnesinde Kazım tarafından erkek çocuk vermemesi nedeniyle sözel/psikolojik şiddet uygulamasını Hattuş karakteri de onaylamaktadır. Erkek çocuk sahibi olamamanın sorumlusu olarak kadınların görülmesi nedeniyle burada Esmeye erkek çocuk doğuramamakla yani kusurlu/suçlu olmakla etiketlenmekte ve psikolojik bir şiddete Hattuş tarafından maruz kalmaktadır.

Resim 2. Seyran'ın yemek artıklarını yemek istemediği sahne.

Resim 2.'de Seyran, Kazım ve Hattuş halanın sofrasından kalanı yememek için isyan etmektedir. Kazım ve Hattuş halanın sofrasından kalan artık yemeklerin Esmeye, Suna ve Seyran'ın tükettiği görülmektedir. Yemek artığı Türk toplumunda diğer bireyler tarafından genelde tüketimi gerçekleştirilmez, daha çok hayvanların beslenmesinde kullanılabilir. Temel bir ihtiyaç olan beslenme, aile sofrasında birlikte gerçekleşmesi gereken bir eylemken, ailenin genç kadınlarının mutfakta artıklarla beslenmesi bu üç kadın karakterin kadın olmalarından kaynaklı öteki muamelesi gördüklerini ve beslenme ihtiyacı üzerinden psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kaldıklarını göstermektedir. Türk toplumunda aile sofrası kavramı yer aldığı için bir arada veya kadın ile erkekler ayrı sofralarda da olsa da pişen yemekten paylarına düştüğü kadar tüketmektedir. Fakat burada Seyran artık yemek yemekten mutsuz olarak görülmekte ve şikâyet ederken Suna ve Esmeye ise bunu kabullenmişlerdir. Seyran bu durum konusunda Hattuş ve Kazım karakterine isyan edememekte, annesine isyan etmektedir. Böylece bu sahnede ailenin genç kadınlarının artıklarla beslenmesi psikolojik ve ekonomik şiddetin sansasyonel bir içerikle sunulduğu görülmektedir.

Resim 3. Kıyafet sahnesi.

Resim 3. başlığında gördüğümüz ilk karede yer alan sahnede evde Esmе, Suna ve Seyran'ın tek tip kıyafet giydikleri görülmektedir. Ailede kıyafetle ilgili kararların Hattuş halaya ait olması nedeniyle tek tip kıyafet giyimi ailenin genç kadınlarına yönelik hem psikolojik hem de ekonomik şiddet içermektedir. Bir kişinin en özgür ve rahat giyindiği alan olan evde tek tip kıyafet giydirilmesi, bu üç kadının aile üyesi değil, hizmet eden bireyler olarak görüldüğü ataerkil bir düzene işaret eder. Bu sahne televizyon ekranında kadına yönelik şiddetin sunumu kapsamında ilgi çekici öğelerin öne çıkartılması ve gelenek gibi gösterilmesi adına sorunludur.

Ayrıca resim 3. başlığı altında gördüğümüz ikinci sahnede Suna ve Seyran'ın dışarı çıkarken hangi kıyafeti giyeceklerine Hattuş halanın karar vermesi psikolojik şiddetin; bu kıyafetleri kendi dolabında tutması ve Hattuş halanın izniyle kullanılması ise ekonomik şiddetin bir örneği olarak değerlendirilebilir.

Resim 4. Anahtar sahnesi.

Resim 4. Bu sahnede Hattuş karakteri, evdeki yiyeceklerin saklandığı anlaşılan dolabın anahtarını Esmе, Suna ve Seyran 'a vererek dolaptan sadece kendisi, Kazım ve eve gelen misafirler için yiyecek çıkartmalarını istemektedir. Anahtar, kıymetli eşyaları koruma amaçlı kullanılan bir nesne olmasına karşın burada ailenin gelini ve genç kızlarından yiyeceklerin saklanmak üzerine kullanılmaktadır. Bu dolaptaki ürünleri Esmе, Suna ve Seyran'ın yemesine izin verilmemesi sonucu ekonomik şiddet uygulanmaktadır.

Resim 5. Evde hamam sahnesi.

Resim 5. başlığı altında yer alan sahnenin ilk görselinde Hattuş karakteri Korhanların hamamda kız bakacaklarını, bu kızlardan birinin de Suna olacağı haberini almıştır. Bu haber sonrası Esmе ve Seyran, evin banyosuna Suna'yı hamama hazırlamak için gelirler. Evde beden temizliği için inşa edilen hamam/banyo, burada kadın bedeninin kontrol edilmesi ve başka bir kadının beğenisine sunmak üzere hazırlanması için kullanılan bir mekân olarak sunulmaktadır. Bu sahnede Hattuş karakterinin "kızları hamama ben götüreceğim" diyerek anne Esmе'nin annelik görev, sorumluluk ve kararlarını elinden alması bir psikolojik şiddet örneğidir. Geçmişte aile büyüğü kadınların bu tür otoriter davranışlar gösterebilmektedirler, bu sahnenin yer alması ile yeniden gündeme gelmesi sağlanmıştır.

Resim 5. başlığı altında yer alan sahnenin ikinci görselinde, Hattuş karakterinin, soyunmasını istemesine şaşırın Suna karakterinin bu isteği kabul ettiği görünmektedir. Bu kare de Hattuş karakteri tarafından Suna'nın vücudunun mahrem bölgelerinin incelenmesi hem psikolojik hem de cinsel şiddet içermektedir. Bu davranış biçimi geleneksel ve dini olarak Türk-İslam düşüncesine aykırı bir eylem olmasına karşın dizinin kurgusunda geleneğin bir parçası gibi gösterilmektedir. Kadın bedeninin, erkeğe sunumu öncesi Hattuş, Suna'nın mahrem alanlarını hamamda mahcup olmamak adına incelemesi diziye izleyicilerin ilgisini çekmek, sosyal medyada konuşulmasını sağlamak adına önemlidir.

Hattuş ve Kazım karakteri Esmе, Suna ve Seyran karakterine uyguladıkları şiddet konusunda ortak hareket etmektedir. Evle ilgili olan unsurlar üzerinden gerçekleşen kadına yönelik şiddeti bu ailede Hattuş hala karakterinin uyguladığı görülmektedir. Kendisi de bir kadın olmasına karşın ataerkil yapı unsurlarını kabullenen, bu yapı içinde inşa edilen kadın temsilini fitrat gibi kabul eden Hattuş, bunu da geleneklere dayandırmaktadır. Bu nedenle Hattuş, Esmе ve Suna bu şiddeti normal görmektedirler.

Resim 6. Çanta sahnesi.

Resim 6.'de yer alan sahne psikolojik ve ekonomik şiddet içermektedir. Bu sahnede de Hattuş Hala, çanta seçmekte ve terziden aldıkları kumaşları bu çantalar yerleştirmelerini ve mağazalardan yüklü alışveriş yapmış gibi göstermelerini istenmektedir. Karton çanta genelde kıyafet alışverişinde kullanılırken burada kıyafet yerine parça kumaş, patates, soğan taşınarak alışıveriş yapmış izlenimi vermek için kullanılmaktadır. Böylece Esmе, Suna ve Seyran'ın bu çantaları taşıyarak mağazalardan alışveriş yapmış görünümü vermeye çalışmaları, varlıklı bir aile olmalarına karşın genç kadınların bundan faydalandırılmaması nedeniyle ekonomik şiddetin bir örneği olarak kabul edilmektedir.

1.5. Kazım Karakterinin Şiddet Uyguladığı Sahnelerin Göstergebilim Analizi

1.5.1. Kazım Karakteri: Gaziantep'te geleneksel bir ailenin reisi olan, çevresi tarafından saygı gören Kazım karakteri, kızları Seyran ve Suna'yı özel hocalarla yetiştirerek gelecekte zengin bir eşle evlendirmek ve kendi geleceğini teminat altına almak isteyen bir babadır. Kazım eşi Esm'e'yi ise kendine layık görmemekte, her fırsatta onu cahil, ezik, görgüsüz ve kadın olamamakla itham etmektedir. Kazım Esm'e, Seyran ve Suna'ya kadın oldukları için psikolojik şiddet uygulamaktadır. Aile içinde, sadece halası Hattuş'u kendine denk görmektedir.

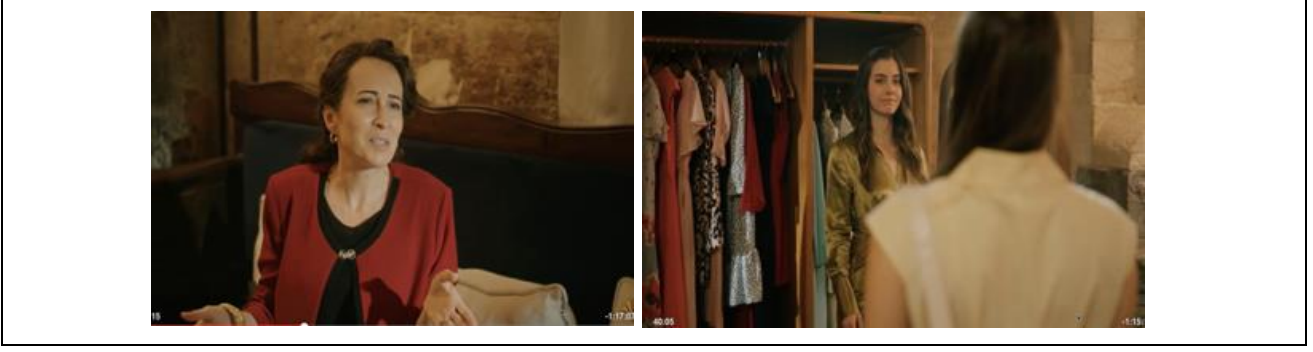
1.5.2. Gösterge: Erkek çocuk, kafasız, para, hanım ağa, elbise, alışveriş, kız isteme, pazarlık.

1.5.3. Analiz

Resim 7. Kazım'ın Esm'e'ye çarşı ve pazar için 400 lira verdiği sahne.

Resim1'deki sofrta sahnesinde Kazım kahvaltı sofrasında erkek çocuk vermediğini söyleyerek Esm'e'ye sözlü/psikolojik şiddet uygulamaktadır. Çünkü ataerkil düzende soyu devam ettirmek için erkek çocuğa ihtiyaç vardır. Erkek kaynaklı olsa bile bu tür konularda kadın sorunlu görülmektedir. Kafasız, bir hakaret sözüdür. Resim 7.'da yer alan sahnede Kazım "Bugün ney ney Perşembe ben demesem unutacaksınız kafasızlar" söyleminde kızlarına ve eşine hakaret etmektedir. Aynı sahnede Kazım yeni bir mağaza açıldığını, kızları ile Esm'e'nin oraya gitmesini elbiseleri denemelerini ve böylece kızların güzelliklerinin görülmesini isteyerek kızlarını bir nesne olarak konumlandığı anlaşılmaktadır. Deneme yapmaları fakat elbise almamalarını söyleyen Kazım, eşi ve kızlarına ekonomik ve psikolojik şiddet uygulamaktadır. Resim 7'nin ikinci karesinde de Esm'e paraya bakarak yetersiz olduğunu görmektedir. Kazım'ın alışveriş için 400 lira vermesi ise ekonomik şiddet uyguladığını göstermektedir. Çünkü, ailede Kazım ve Hattuş'un ihtiyaç, istek ve beklentileri için para harcanırken genç kadınlar için para harcanması lüzumsuz görülmektedir.

Resim 8. Esmeye, Suna ve Seyran mağaza sahnesi.

8. resmin birinci görselinde Esmeye, çarşı ve mağazalarda hanım ağa/ağa eşi olarak karşılanmakta; fakat gerçekte maruz kaldığı ekonomik ve psikolojik şiddeti gizleyerek davranmaktadır. Böylece bu şiddete kabullenmekte ve normal görmektedir. İkinci görselde Suna, mağazada denediği elbiseyi beğenmekte, satın almamakta, Seyran da ablasına çok yakıştığını düşünmesine karşı satın alamayacakları için beğenmediğini söylemektedir. Gerçekte beğendikleri kıyafetleri satın alamamaları ailenin genç kadınları üzerinde önemli bir baskı ve şiddet oluşturmaktadır. Böylece Kazım'ın hem psikolojik hem de ekonomik şiddet uyguladığı görülmektedir.

1.6. Halis Karakterinin Şiddet Uyguladığı Sahnelerin Göstergebilim Analizi

1.6.1. Halis Ağa: Gaziantep'in tanınan varlıklı Korhan ailesinin ağası olan, genç yaşlarda İstanbul'a gelerek burada takı tasarım zanaatı yapan, zamanla uluslararası bir takı tasarım firmasının sahibi olan Halis Ağa, ataerkil düzen temsilcisi otoriter bir ağa, aile reisi, erkektir. İki oğlu olan Halis Ağa karakterinin büyük oğlu vefat etmiştir ve onun eşi İfakat ise ailede Halis Ağa'nın en güvendiği ve kendinden sonra söz hakkı olan bireyidir. Küçük oğlu Orhan'ın ise Fuat ve Ferit isimli iki oğlu vardır. Halis Ağa yalısında İfakat, Orhan, Orhan'ın eşi Gülgün, Fuat ve eşi Asuman ile Ferit yaşamaktadır.

1.6.2. Gösterge: İbrik, leğen, ayak yıkamak, aile, gelin, mahrem.

1.6.3. Analiz

Resim 9. Halis Ağa ve İfakat ayak yıkama sahnesi.

Resim 9'de yer alan ilk sahnede bir ibrik ve leğen görünmektedir. İbrik ve leğen Anadolu kültüründe ikili bir takımdır. Genellikle yeni gelinler aile büyüklerinin abdest suyunu dökmek için ibrik kullanırlardı. Çünkü, Anadolu'da gelinin aile üyelerine hizmeti geçmişte olağan bir gelenektir. Halis Ağa'nın hizmetinde birçok kişi olmasına karşın, bu iş için gelinini çağırması bu geleneğe gönderme yapmaktadır. Kadınlar geçmişte eşlerinin ayaklarını da yıkaması olağan bir durum olarak karşılanırdı. Fakat bugün bu adetler geçerliliğini hem gelişen teknoloji hem de değişen toplum çerçevesinde kaybetmiştir. İfakat'ın gece yarısı ayak yıkamayı kabul etmesi, Halis Ağa'nın da bu durumu normal karşılamasını sağlamaktadır. Kayınbaba gelin ilişkisi mahremiyet sınırları geleneklerde önemlidir. Fakat İfakat'ın sabahlığını çıkarmasını da uygun görmemesi de burada önemli bir göstergedir. Halis Ağa kızı gibi yakın gördüğü gelinini gece yarısı ayak yıkamaya çağırabilmekte; fakat mahremiyet nedeniyle onun giyiminden de rahatsız olup müdahale etmektedir. Bu sahne incelendiğinde izleyicilerin ilgisini çekmek adına kurgulandığı, özellikle İfakat'ın sabahlığı çıkarma sahnelerinde verilen açılımların kadını/İfakat'ın cinselliğinin vurguladığı görülmektedir. Böylece gece yarısı Halis Ağa'nın ayağının yıkanma sahnesi, geleneksel gelin kavramına atıfta bulunularak izleyicilerin ilgisini çekmek adına inşa edilmiştir.

1.7. Orhan Karakterinin Şiddet Uyguladığı Sahnelerin Göstergebilim Analizi

1.7.1. Orhan Karakteri: Korhan ailesinin işlerini yürüten iş insanı Orhan, Gülgün'le evlidir; fakat yengesi İfakat'la yasak aşk yaşamaktadır. Ferit ve Fuat adında iki oğlu vardır.

1.7.2. Gösterge: Uyumak.

1.7.3. Analiz

Resim 10. Orhan ve Gülgün'ün yatak odası sahnesi.

Resim 10'daki sahnede Orhan, İfakat'ın odasından çıkarak karısı Gülgün'ün yanına gelmektedir. Gülgün, eşinin kendisini İfakat'la aldattığını bilmesine ve bundan acı çekmesine karşın uyuyor gibi görünmeye çalışmaktadır. Böylece Orhan eşini kendi evinde yengesi ile aldatarak psikolojik şiddete maruz bırakmaktadır. Gülgün acı çekmesine karşın bilmiyor gibi davranarak evliliğini sürdürmektedir.

1.8. Ferit Karakterinin Şiddet Uyguladığı Sahnelerin Göstergebilim Analizi

1.8.1. Ferit Karakteri: Korhan ailesinin en küçük erkek çocuğudur. Ailenin bir dediğini iki etmediği için uçarı, çapkın bir gençtir. Pelin ile sevgilidir. Şeker hastası olması ailede sınırlı kişi tarafından

bilinmesine rağmen üzülmemesi için aile çaba harcamaktadır. Dedesi Halis Ağa ise Ferit'in vukuatlarına sert tepkiler vererek onu cezalandırma ve disipline etmeye çalışma çabası ile Gaziantep'ten görücü usulü ile evlenmesine karar vermiştir. Ferit istemese de ekonomik olarak dedesine bağımlı olduğu için kabul etmek zorunda kalmıştır.

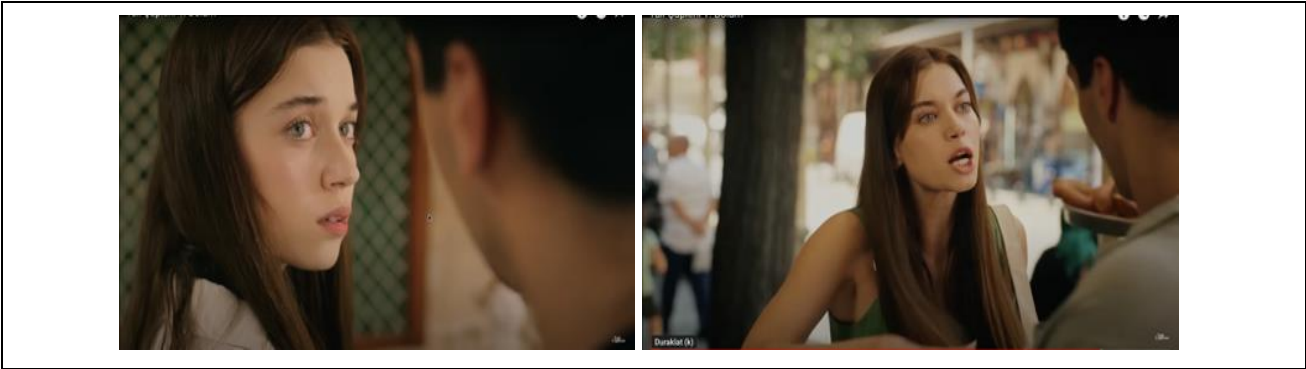
1.8.2. Gösterge: Üzülme, evlilik, antep fıstığı, kız isteme, el öpme, kız kardeş.

1.8.3. Analiz

Resim 11. Ferit'in Pelin'e uyguladığı psikolojik şiddet sahnesi.

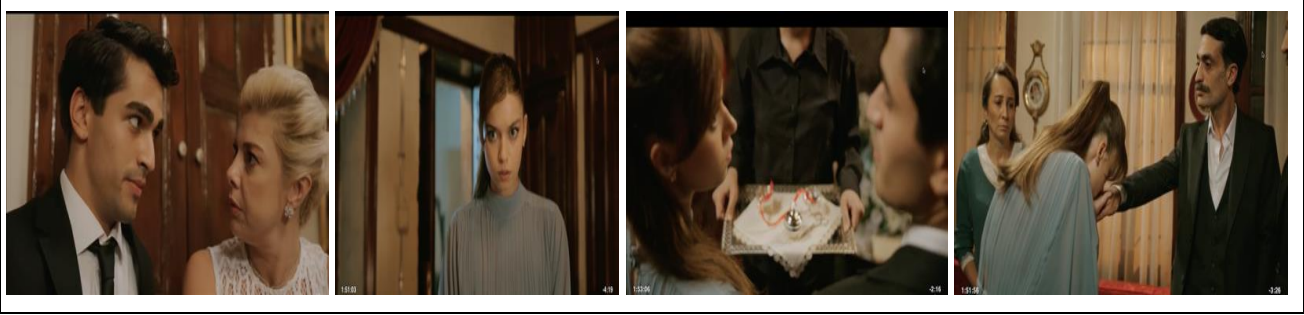
Resim 11.'de Pelin'in üzgün olduğu görülmektedir. Pelin'in ilişkilerinin geleceği ile Ferit'le konuşma çabası normal bir ilişkide gerçekleşmesi gereken bir durumken burada Pelin'in psikolojik şiddete maruz kalması sonucu kadının ilişkiyi sorgulamasının önüne geçilmektedir. Pelin'in Ferit tarafından suçlanmasına yol açmakta, Pelin'inde bunu kabul etmesi kadının konumlandırılmasında önemli bir sorun içermektedir. Ferit'in dedesinin isteğiyle gerçekleştireceği evlilik nedeniyle Pelin'e bağırması ve alay etmesi sözlü/psikolojik şiddet olarak değerlendirilebilir.

Resim 12. Ferit ve Seyran'ın karşılaşma sahneleri.

Resim 12.'de yer alan ilk sahnede Ferit, Seyran'ı yeşil gözleri nedeniyle antepfıstığına benzetmekte ve eğretileme yapmaktadır. Baklavacı dükkanında yer alan antepfıstığı ürününe bakarak Antepfıstığı olarak Seyran'a hitap etmektedir. Ferit bu sahnede rahatsız edici şekilde Seyran'ı süzmesi psikolojik şiddet olarak değerlendirilebilir. İkinci sahnede ise Ferit, Seyran'a antepfıstığı olarak hitap etmektedir.

Seyran'ın Ferit'in tavır ve sözlerinden rahatsız olmasına karşın Ferit'in bunu normal görmesi, kur yapması, evlilik için geldiği şehirde "ben senin aklını almayı bilirdim de dua et İstanbul'a dönüyorum" ve "hanımefendi taktı kafayı bana" söylemleriyle Seyran'a sözel/psikolojik şiddet uygulamaktadır.

Resim 13. Kız isteme ve söz kesme sahnesi.

Resim 13.'de Türk geleneklerinde yer alan ve hala uygulanan kız isteme merasimi evliliğin ilk adımı olarak görülmektedir. Kız isteme, erkeğin ailesinin evlenecek oğulları için evlilik beğendikleri kızın ailesine kız istemek için gelmek istedikleri bildirmeleri ve kız tarafının bu isteği kabul ederek davet etmeleri sonucu gerçekleşen bir törendir. Gençlerin evlilik yoluna çıktığını ve birbirlerine söz verdiklerini anlatan söz kesme merasimi ise bazı durumlarda kız isteme merasimi ile bir arada gerçekleştirilebilmektedir. Bu sahnede kız isteme ve söz kesme merasimi Suna ve Ferit için gerçekleştirilmesine karşın Seyran'ın istenmesi gelenekler dejenere edilerek sunulduğu görülmektedir. Fakat 13. resmin birinci karesinde kız isteme merasiminde Ferit'e Suna'yı istemek üzereyken Suna'nın takılıp düşmesi sonucu yardım için Seyran'ın odaya girmesi ve Ferit'in annesine Seyran'ı istediğini söylemesi sonucu, Gülgün'ün şaşırmasını görmekteyiz. Şaşırmasına karşın Orhan'a durumu iletmesi sonucu Orhan ve Kazım'ın Seyran konusunda anlaşması, Hattuş halanın da onaylaması sonucu odaya çağırılan Seyran'ın Ferit'e, istenmesiyle 13. resmin ikinci karesinde şaşkınlığı ve kızgınlığı yüzünden okunmaktadır. Burada Seyran'ın evleneceğini öğrenmesi hem Seyran için hem de Suna için kabul edilemez psikolojik bir şiddet içermektedir. Burada Seyran babasından korktuğu ve toplum içinde ideal bir geleneksel genç kız olması gerektiği için bir olumsuz davranış göstermemiş sadece beden dilindeki şaşkınlık kameralara yansımıştır. Çünkü burada Suna için düzenlenen kız isteme merasiminde erkek tarafının karar değiştirmesi genelde kız tarafınca saygısızlık olarak görülmektedir. Bu durum hamam sahnesindeki köle pazarı görünümünde kız seçmenin ardından, damadın baldız adayını istemesiyle sansasyonel bir olay gelişmektedir. İsteme merasiminde babalar arası pazarlık gerçekleştiği anlaşılmakta ve geleneklere bağlı baba Kazım'ın gelenekleri hiçe sayarak maddiyat için Suna yerine Seyran'ı Ferit'e verdiği görülmektedir. Böylece geleneklere bağlı oldukları dizinin her karesinde vurgulanan Kazım ve ailesinin, geleneklere uygun olmayan unsurları bu şekilde kabul etmeleri tartışmalıdır. Bu sahnede kız çocukları maddi pazarlıklar sonucu evlendirilebilir mesajı verilerek genç kızların evlenme kararları alma hakları elinden alınarak babaya verilmektedir. Böylece ataerkil yapı yeniden inşa edilmekte ve pazarlıkla abla yerine kız kardeşin verilmesinin yarattığı sansasyon, izlenme oranına katkı sağlamaktadır. Star TV ekranında diziyi izleyenler için gerçek hayat hikayesinde alındığı sözcüklerinin dizi boyunca ekranın altında yer alması ile bu sansasyonel unsurların gerçekliği ve kadına yönelik şiddet meşrulaştırılmakta ve normal hayatın bir parçası olduğu vurgulanarak normalleştirilmektedir. Böylece, gerçek hikâyeye görsel

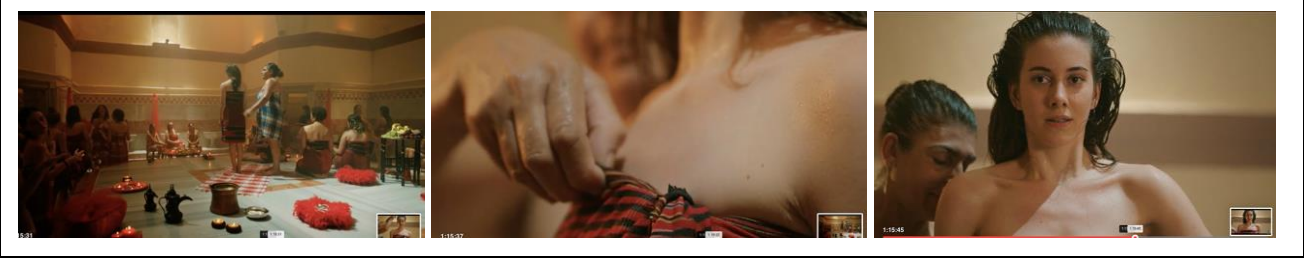
dile çevrilirken yapım ekibinin etkisi görünmez olmaktadır. 13. resmin üçüncü karesinde Seyran hakkında verilen evlenme kararının hemen ardından söz yüzüklerinin getirilmesiyle Seyran'ın şaşkınlığı, Ferit ise hem memnun hem de güçlü görünmektedir. Çünkü 12. resimde verilen sahne karelerinde Ferit'in Seyran'ı beğendiği ve istediği görülmektedir. Bu olayda Ferit, Kazım, Orhan ve Hattuş, hem Suna hem de Seyran'a psikolojik şiddet uygulamışlardır. Ayrıca Esmen'in de Seyran'la birlikte bu durumu öğrenmesi anne olarak karar /söz hakkı da burada elinden aldığı görülmektedir. İnsan hayatı için en önemli karar olan evlilik kararı Seyran'ın pazarlık yapılarak babası tarafından Ferit'le evlenmesi kararı alınması kadın hakları açısından kabul edilemez bir durumdur. Esmen'in bir anne olarak müdahil olmaması, Hattuş halanın kabullenmesi, Gülgün'ün dile getirmesi, İfakat'ın itiraz etmemesi, aslında bu karakterlerin dizi senaryosunda geleneksel kadın karakterler olarak inşa edilmelerinden kaynaklanmaktadır. Seyran'ın bir anda evleneceğini öğrenmesi, evleneceği kişinin ablasını istemeye gelen damat adayının olması Ferit, Orhan, Gülgün, Kazım ve Hattuş'un Seyran'ı bir insan olarak görmezden gelmeleri, onun da duygu ve düşüncelerini öğrenmeden karar almalarıyla şiddet uygulanmaktadır. Ayrıca Seyran'ın eğitim hayatı konusundaki hayalleri de elinden alınmaktadır. 'Yalı Çapkını' dizisinin ilk bölümünde erkek kararlarına kadınların istemeseler de karşı çıkmadıkları/karşı çıkamadıkları için kabullendikleri görülmektedir. Bu davranış bugün de dizi izleyenler için referans oluşturmakta; bu kapsamda gerçekleşen şiddet normalleşmektedir.

1.9. İfakat Karakterinin Şiddet Uyguladığı Sahnelerin Göstergibilim Analizi

1.9.1. İfakat Karakteri: Korhan ailesinin gelini olan İfakat, genç yaşta eşini ve bebeğini trafik kazasında kaybetmiştir.

1.9.2. Gösterge: Peştamal, hamam, mahremiyet.

1.9.3. Analiz

Resim 14. Hamam sahnesi.

Hamam, geçmişte beri beden temizliği için gidilen ortak bir alandır ve bu alanda çeşitli gelenekler oluşmuştur. Bu geleneklerden biri de hamamda kız bakmak/beğenmektir. Günümüzde geçerliliğini yitirmiş bu geleneğe göre oğlunu evlendirmek isteyen ailenin kadınları, hamamda kız bakmaktadır ya da önceden beğendikleri kızı hamamda görmeye gitmektedir. Peştamal de Türk halkının hamamda giydiği bir kıyafettir.

Bu sahnede İfakat Ferit'e (görücü usulü) eş namzeti aramak için Gaziantep'e gitmiş ve belirli ailelerin kızları içinden adayı belirlemek için düzenlenen hamam organizasyonunda Suna göbek taşına çıkartılmıştır. Göbek taşı kese yapmak için uzanılan bir alandır. Resim 14.'de yer alan sahnenin ilk

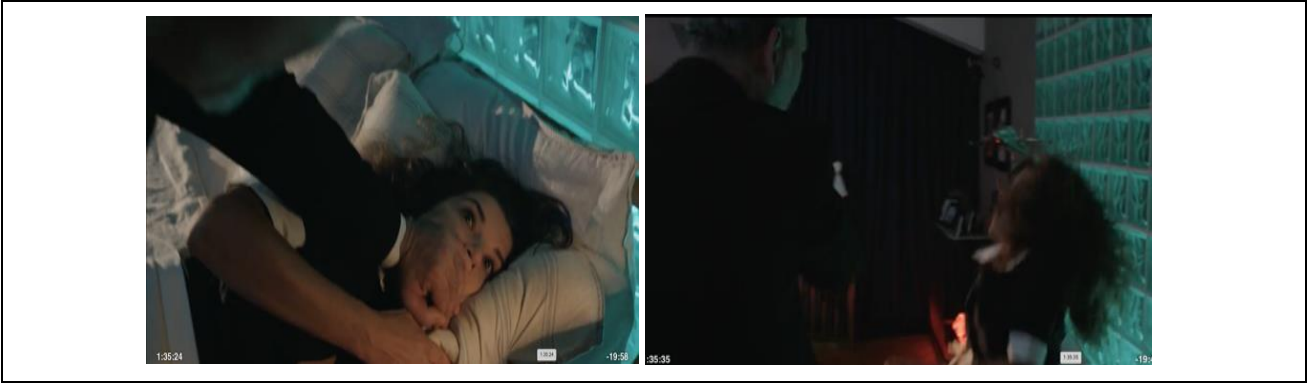
karesinde göbek taşıyla köle pazarında cariye satın almayı andıran bir alan algısı oluşturulmuştur. İkinci karede ise İfakat hanımın seçtiği genç kız olan Suna'nın peştamalının bir kadın tarafından açıldığı görülmektedir. Mahremiyet ihlal edilerek Suna'nın bedeninin evliliğe uygun olup olmadığına bakılması, geçmişte de günümüzde kabul edilebilecek bir davranış olmamasına karşın dizide yer almıştır. Çünkü, Anadolu'nun gelenek, görenekleri içinde mahremiyetin aşılması hoş görülmemektedir. Bu sahneyle dizi, konuşulmaya ve tartışılmaya başlamış ve izleyicinin dikkatini çekmeyi başarmıştır. Bu sahnede Suna'nın bedenine cinsel ve ruhsal olarak bir saldırı gerçekleştirilmiştir ve dizide gelenekler içine yerleştirilen peştamal açma ile kadına yönelik bu tür davranışların normal olduğu ve geçmişte de var olduğu algısı yaratılmıştır. Bir kadının, bir erkek için diğer kadının mahrem alanları incelemesinin gelenek içine eklenmesi önemli bir sorundur.

1.10. Latif Karakterinin Şiddet Uyguladığı Sahnenin Göstergibilim Analizi

1.10.1. Latif Karakteri: Korhan ailesinin ev hizmetinde en kıdemli çalışanı olan Latif karakteri, Halis Ağa'nın sadık bir hizmetlisidir.

1.10.2. Gösterge: Kâhya, ağız kapama, tokat, terbiye etmek.

1.10.3. Analiz

Resim 15. Latif'in Sultan'a Fiziksel Şiddet Uygulama Sahnesi.

Latif Bey Korhan ailesine hizmet eden kişileri yönetmekten sorumlu, Halis Ağa'nın sol koludur. Geçmişte köy ağalarının yanında çalışan ailenin bütün hizmetlerden sorumlu olan kâhya konumunda latif karakteri inşa edilmiştir. Resim 17.'de ilk karede yalıda çalışan hizmetçilerden biri olan Sultan'ın Ferit Korhan'ın yatağında uyuduğunu görmesi sonrası, uyandırıp uyarmak yerine ağzını kapatarak uyandırmaktadır. İkinci karede Latif, Sultan'a tokat atarak ona fiziksel şiddet, tehdit ederek de psikolojik şiddet uygulamaktadır. Geleneksel bir erkek olan Latif karakteri, birlikte çalıştığı kadınlara şiddet uygulama hakkını kendinde görmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada 'Yalı Çapkını' dizisinin birinci bölümünde kadına yönelik şiddet içeren on yedi sahne bu çalışmada analiz edilmiştir. Analiz edilen sahnelerde kadına yönelik şiddetin farklı biçimlerinin yoğun olarak yer aldığı, uygulanan şiddetin de gelenekler içinde meşrulaştırıldığı görülmüştür. Analiz

edilen dizinin birinci bölümünde gelenekler kapsamında meşrulaştırılan kadına yönelik şiddetin reyting elde etmek ve izleyicinin ilgisini çekmek için bir araç olarak inşa edildiği ortaya konulmuştur. Ayrıca çalışmada 'Yalı Çapkını' dizisinin gerçek yaşamdan uyarlanmış olması ve dizinin birinci bölümünde gelenekler çerçevesinde yoğun olarak kadına yönelik şiddetin yer alması sonucu şiddetin normalleştirildiği de görülmüştür. Böylece şiddet sıradan gösterilerek gündelik hayatın bir parçası haline getirilmektedir (Koçak ve Küçük, 2021).

Gerçekleştirilen analiz sonucu dizinin kadın ve genç erkek karakterlerinin hem ekonomik hem de sosyal açıdan ailenin reisi erkeğe bağımlı olmaları ataerkil sistem kapsamında dizinin olay örgüsünün kurgulandığını göstermektedir. Bu kapsamda da analizin gösterge sisteminin ataerkil yapı olduğu görülmüştür. Dizinin birinci bölümünde, ekonomik ve sosyal olarak erkeklerle bağımlı olan ve maruz kaldıkları şiddeti fitrat olarak gören kadın karakterin inşa edilmesiyle, geleneksel kadın miti kurulmuştur.

Dizide erkek karakterlerinden Halis, Kazım, Ferit, Orhan ve Latif'in şiddet uyguladığı, Fuat, Abidin, İbrahim ve Yusuf'un ise şiddet uygulamadığı görülmüştür. Dizinin ilk bölümünün analizinde dizi karakterinden Esme, İfakat, Suna, Seyran, Gülgün ve Sultan'ın şiddete maruz kaldığı, Hattuş, Asuman, Şefika ve Dicle'nin şiddete maruz kalmadığı görülmüştür. Kadın karakterler incelendiğinde Esme, İfakat, Suna, Seyran, Asuman ve Gülgün'ün ekonomik özgürlüğe sahip olmadığı, Hattuş karakterinin mal varlığının bulunduğu, Şefika, Sultan ve Dicle'nin ise çalışma hayatında yer aldığı görülmektedir. Analizde, Seyran haricinde şiddete maruz kalan kadınların, dizide şiddete karşı mücadele etmedikleri, güçlü bir kadın olma çabası göstermedikleri, yaşadıklarının kadının fitratından kaynakladığını düşündükleri ve yaşadıkları şiddeti normal olarak değerlendirdikleri gözlemlenmiştir. Dizide kadına yönelik şiddet uygulayan yedi karakter yer almaktadır ve bu karakterlerden ikisi kadındır. Analizde Hattuş ve İfakat karakterlerinin ataerkil düzenin önemli ve güçlü temsilcisi olarak dizide inşa edildiği görülmüştür. Hattuş karakteri Esme, Suna ve Seyran'a psikolojik ve ekonomik şiddet uygularken Suna'ya da beden mahremiyetini/sınırlarını ihlal ederek cinsel şiddet uygulamıştır. İfakat karakterinin, Suna karakterinin beden mahremiyetini ihlal ederek uyguladığı cinsel şiddet dizide geleneksel bir ritüel olarak sunulmuştur. Estetik açıdan sansasyonel öğelerle ölü kadın bedeninin fetişleştirildiği (Lopes, 2018) gibi burada da geleneklere eklenen sansasyonel öğeler ile kadın bedeni nesnelleştirilmekte ve kadının başka bir kadına şiddet uygulaması meşrulaştırılmak ve kadının kadını ötekileştirmesi normalleştirilmektedir. Böylece kadının diğer bir kadını şiddete maruz bırakması ve bunu toplumun genelinin kabul gördüğü geleneklere bağlaması kadına yönelik şiddeti daha da tehlikeli bir boyuta taşımaktadır. Çünkü, sosyalleşmenin bir aracı olan televizyon yapımlarında yer alan televizyon kişilikleri ve dizi karakterleri izleyici için rol model de oluşturmaktadır, bu nedenle kültürel ve ekonomik olarak şiddetin kaynağına incelendiğinde rol-model alma önemli bir etken (Söğüt, 2020) oluşturmaktadır.

Kadına yönelik şiddet türlerine göre analiz sonuçlarına bakıldığında 'Yalı Çapkını' dizisinin birinci bölümünde Latif karakterinin Sultan'a fiziksel ve psikolojik şiddet uygulamasına karşın Hattuş, İfakat, Halis, Kazım, Ferit ve Orhan karakterinin fiziksel şiddet uygulamadığı görülmüştür. Böylece dizide kadına yönelik psikolojik ve ekonomik şiddetin daha yoğun yer aldığı belirlenmiştir. Analizde cinsel

şiddetin Hattuş ve İfakat tarafından gerçekleştirildiği, Halis Ağa, Orhan, Ferit, Latif, Hattuş, ve Kazım karakterinin ise psikolojik şiddet uyguladıkları, ekonomik şiddetin ise yoğun olarak Kazım ve Hattuş karakterinin gerçekleştirdiği görülmüştür. Genel olarak analiz sonucuna bakıldığında dizi karakterleri tarafından uygulanan cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet geleneklere dayandırılmıştır. 'Yalı Çapkını'nın birinci bölümünde yer alan hamam, ayak yıkama ve kız isteme sahnelerinde kadına yönelik şiddetin meşrulaştırılmasını sağlamak adına geleneklerin sansasyonel unsurlarla eklenerek dejenere edildiği görülmüştür. İfakat'in hamam sahnesinde Suna'yı çıplak görmesi hem geleneklerin çarpıtılması açısından ve İfakat'in genç kızları öteki olarak konumlanmasından kaynaklanmaktadır. Suna'nın bedeninin ifşa edilmesine karşın itiraz etmemesi de toplumsal olarak gelişen geleneklerin kadının fitratı gibi yorumlamayı kabul etmesinden kaynaklandığı görülmüştür. Çünkü, Suna, iyi bir evlilik yapmak için yetiştirilmiş geleneksel kadın/ genç kızdır. İfakat'in Halis Ağa'nın ayağını yıkadığı sahnenin modern bir dönemde ve gece yarısı gerçekleşmesi nedeniyle gelenekleri geçmişte atfedilen bağlamlarından kopararak yeniden yorumlandığı görülmüştür. Analiz sonucunda gelenekler içinde sansasyonel ritüellerle yeniden inşa edilen kadına yönelik şiddetin, dizilerin birinci bölümlerinde ilgi çekme için konumlandırıldığı birçok sahnede yer aldığı görülmüştür. Böylece dizilerde yer alan kadına yönelik şiddet sahnelerinin izlenme oranlarına katkı sağladığı gerçeği bir kez daha ortaya konulmuştur. Böylece yapımcılar açısından ise 'Yalı Çapkını' dizisinin ilk bölümünde yer alan hamam sahnesinin izleyicilerin ilgisini çekmiş olması dizinin tanıtımına katkıda bulunmuş ve ikinci bölümde izlenme oranları yükselen 'Yalı Çapkını' dizisi 2022'in en çok izlenen dizisi olmuştur (Startv, 2023).

Analiz verilerine göre Korkmaz ve Yeğin'in (2020) de belirttiği gibi bu çalışmada da kadınların yakın çevresindeki kişiler tarafından şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Esmе, Gülgün eşleri, Pelin'e sevgilisi, Suna ve Seyran'a babası ile halası, İfakat'a kayınpederi ve Sultan'a çalışma arkadaşı/yöneticisi şiddet uygulamıştır. Fakat, Sunay'a yabancı bir kadın olan İfakat ve Seyran'a ise yabancı bir erkek olan Ferit tarafından da şiddet uygulandığı analizde görülmüştür. Analiz sonucunda dizide şiddet uygulayan karakterlerin, şiddeti normal bir davranış veya gelenek olarak düşünerek pişmanlık vb. davranışlar sergilemedikleri gözlemlenmiştir. Dizide geleneksel kadın rolünde inşa edilen kadın karakterleri şiddeti normal görmeleri, karşı koymamaları dizinin izler kitlesi içinde yer alan çocuk, erkek ve kadınların da bundan etkilenebileceği bir gerçektir. Dizilerde kadına yönelik şiddetin yoğun olarak yer alması sonucu izleyicilerin sık sık bu tür sahnelere maruz kalmaları, gerçek hayatta kadına yönelik şiddet konusunda duyarsızlaşmalarına yol açabilmektedir. Ayrıca şiddete maruz kalan veya uygulayan karakterin izleyici için rol model oluşturabileceği gerçeğinden yola çıkılarak izleyicilerin medya okur yazarlığı konusunda bilinçlenmesi, yapım ekibinin televizyon etiği kapsamında kadına yönelik şiddet konusunda sosyal sorumluluk kapsamında yapımlara imza atmaları kadını yönelik şiddetin reyting aracı olarak kullanılmasının önüne geçecektir.

Etik Kurul İzni

Bu makale, etik kurul izni gerektiren bir çalışma grubunda yer almamaktadır.

Kaynakça

- Akit. (2021, Nisan 29). Akit yazdı RTÜK harekete geçti! Camdaki Kız'a ceza yağdı. <https://www.yeniakit.com.tr/haber/akit-yazdi-rtuk-harekete-gecti-camdaki-kiza-ceza-yagdi-1534470.html>
- Akit. (2021, Nisan 23). Camdaki kız dizisinde 'bekaret' sahnesi tepki çekti! Karanlık eller iş başında. <https://www.yeniakit.com.tr/haber/camdaki-kiz-dizisinde-bekaret-sahnesi-tepki-cekti-karanlik-eller-is-basinda-1532670.html>
- Akşam, (2022, Eylül 27). Yalı Çapkını dizisindeki hamam sahnesine sosyal medyadan büyük tepki! <https://www.aksam.com.tr/magazin/yali-capkini-dizisindeki-hamam-sahnesine-sosyal-medyadan-buyuk-tepki/haber-1306506>
- Ayar, S. (Yapımcı) (2019-2021). *Sefirin kızı (TV Dizisi)*. 03 Medya ve NG Medya.
- Bayhan, F. (Yapımcı) (2019). *Aşk ağılatır (TV Dizisi)*. MF Yapım.
- Barokas, S. K., Mengu, M., & Mengu, S. (2016). Display of violence through cultural codes in Turkish TV serials: a study on three turkish serials. *Kylymypa/Culture*, 6(14), 199-206.
- Berridge, S. (2013) Teen heroine TV: narrative complexity and sexual violence in female-fronted teen drama series. *New Review Of Film And Television Studies*, 11(4), 477-496.
- Bilis, P. Ö., & Bilis, A. E. (2013). Kadına yönelik cinsel şiddetin medyada temsili: "Fatmagül'ün suçu ne? ve "öyle bir geçer zaman ki" adlı televizyon dizileri örnekleri. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi*, (7), 95-112.
- Cevizci, A. (2005). *Felsefe sözlüğü (6. Baskı)*. Paradigma Yayıncılık.
- Chevron, N. (2014). *Televizyon ve içimizdeki şiddet*. Ekslibris Yayınları.
- Çam, Ş. (2009). Televizyon dizilerinin kadına yönelik şiddet temsillerinde ataerkil rejimin ideolojisi. *Kültür ve İletişim*, 12(2), 79-132.
- Çobaner, A. A. (2020). TV dizilerinde kadına yönelik şiddete karşı izleyici tepkileri:" sen anlat Karadeniz" örneği. *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, 4(5), 73-88.
- Dağdaş, B. (2003). *Reklamı okumak*. Ütopya Yayınları.
- Direk, Z. (2018). *Cinsel farkın inşası*. Metis Yayınları.
- Gaziantepdoğuş (2022, Eylül 25). Gaziantep'te yalı çapkını rezaleti. <https://gaziantepdogus.com/haber/12163740/gaziantep-te-yali-capkini-rezaleti>
- Gerbner, G. (2014). *Medyaya karşı* (Çev. G. Ayas, V. Batmaz, İ. Kovacı). Ayrıntı Yayınları.
- Gündoğdu, İ. ve Gündoğdu, İ. (Yapımcı) (2015-2016). *Güneşin kızları (TV Dizisi)*. Süreç Film.
- Güvenatam, O. (Yapımcı) (2021-...). *Camdaki kız (TV Dizisi)*. OGS Pictures.
- Güvenatam, O. (Yapımcı) (2022-...). *Yalı çapkını (TV Dizisi)*. OGS Pictures.
- Jamieson, P.E. & Romer, D.R. (2014). Violence in popular U.S. prime time TV dramas and the cultivation of fear: a time series analysis. *Media and Communication*, 2(2), 31. https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1365&context=asc_papers

- Kanal 7 (2018, Şubat 28). Sen anlat Karadeniz izlenme oranı şaşkına çevirdi! Diriliş Ertuğrul'u. <https://www.haber7.com/televizyon/haber/2556704-sen-anlat-karadeniz-izlenme-orani-saskina-cevirdi-dirilis-ertugrulu>
- Kaptanoğlu, Y. İ., Çavlin, A. & Akadlı-Ergöçmen, B. (2015). *Kadına yönelik şiddet yaygınlığı, Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*. Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. [url:<http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/23338/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf?sequence=1&isAllowed=y>]
- Koçak, M. C. & Küçük, O. (2021). Review of tv series in the context of verbal violence and marginalization against the low-income group. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(4) , 3243-3263 . DOI: 10.15869/itobiad.912783
- Korkmaz, A., & Yeğin, M. O. (2020, Ocak 29-31). Televizyon dizilerinde kadına yönelik şiddetin gösterimi: "sen anlat Karadeniz" örneği. Kayseri, Türkiye. http://www.usbik.com/FileUpload/as878960/File/usbik_2020_tam_metin_kitabi-_full_texts_e-book.pdf
- Krug, E. G., Dahlberg, L.L., Mercy, J. A., Zwi, A. B. & Lozano, R. (2002). *World report on violence and health*. World Health Organization. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf
- Lopez, F. (2018). Between "normalization" and spectacularization. Representing violence against women in tv crime series. *Journalism and Mass Communication*, 8(6), 277-286. <https://pdfs.semanticscholar.org/7ce1/6c0858f307e21e2a2c71bd03b06e73ce7ae0.pdf>
- Mavili, A. (2014). *Aile içi şiddet kadının ve çocuğun korunması (ikinci baskı)*. Elma Yayınevi.
- Millett, K. (1998). The theory of sexual politics. İçinde I. Marsh, R. Campbell, & M. Keating (Eds.). *Classic and contemporary readings in sociology* (ss. 350-358). Longman.
- Mitchell, J. (2006). *Kadınlar: En uzun devrim* (Çev. G. İnal, G. Savran, Ş. Tekeli, F. Tınç, Ş. Torun & Y. Zihnioğlu). Agora Kitaplığı.
- Mora, N. (2005). Uluslararası kitle iletişim araçlarında kitle iletişim araçlarında yenide üretilen cinsiyetçilik ve toplumsal yansıma. *Journal of Human Science*, 2(1), 1-6.
- Mynet, (2022, Eylül 24). Reyting sonuçları açıklandı 23 Eylül 2022! hangi yapım, dizi reytinglerde birinci oldu?. <https://www.mynet.com/rejting-sonuclari-aciklandi-23-eylul-2022-hangi-yapim-dizi-rejtinglerde-birinci-oldu-190101273807>
- NTV, (2022, Kasım 11). Yalı Çapkını'nın yazarı Gülseren Budayıcıoğlu'ndan samimi açıklamalar. https://www.ntv.com.tr/galeri/n-life/magazin/yali-capkininin-yazari-gulseren-budayicioglundan-samimi-aciklamalar-dizideki-karakterler-ve-yasananlar-gercekmi,3Vo0HRD9WEq87hmJjRn_Tw/9_RHTOTkmUemDug9ytZ8uQ
- Onedio, (2020, Ekim 22). Aldatmayı ve kadına şiddeti çok olağan bir şey gibi gösteren normalleştiren 12 Türk dizisi. <https://onedio.com/haber/yetti-artik-aldatmayi-ve-kadina-siddeti-cok-olagan-bir-seymis-gibi-gostererek-normallestiren-12-turk-dizisi-936127>

- Önal, H. (2018). Türk sineması'nda celladına aşık olan kadınlar. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 4(8), 9-15.
- Öztürk, S. R. (2000). *Sinemada kadın olmak*. Alan Yayıncılık.
- Parsa, S., & Parsa, A. F. (2012). *Göstergebilim çözümleme*. Ege Üniversitesi Basımevi.
- Polat, O. (2017). *Şiddet* (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Radyo Televizyon Üst Kurulu [RTÜK] (2020). *Televizyon yayınlarında şiddet araştırması*. Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı. https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/KAMUOYU/televizyon_yayinlarında_siddet_2020.pdf
- Sabah, (2022, Eylül 30). Reyting sonuçları açıklandı: 30 Eylül 2022 dünün reyting sonuçları birincisi hangi yapımdı oldu? Kasaba doktoru, yalı çapkını. <https://www.sabah.com.tr/haberleri/rejting-sonuclari>
- Sarı, Ç. (2011, Nisan 6). Medya tecavüz seviyor. Evrensel. <https://www.evrensel.net/haber/3553/medya-tecavuzu-seviyor>
- Sınav, O. (Yapımcı) (2018-2019). *Sen anlat Karadeniz (TV Dizisi)*. Sinegraf.
- Startv. (2023, Şubat 2). 2022'de en çok izlenen dizi "Yalı Çapkını" oldu. <https://www.startv.com.tr/dizi/yali-capkini/haber/2022de-en-cok-izlenen-dizi-yali-capkini-oldu>
- Söğüt, F. (2020). Türk sineması ve şiddet: son dönem Türk filmlerinde şiddetin sunumu üzerine bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 26(44), 246-257. <https://doi.org/10.35247/ataunigsed.674233>
- Şaşmaz, R. (Yapımcı) (2003-2005). *Kurtlar vadisi (TV Dizisi)*. Pana Film.
- Şentürk, B. (2017). Şiddet ve erkeklikler: av mevsimi ve gönül yarası filmleri üzerinden. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 27-44.
- Tuncer, C. O., Şimşek, S. S., & Akdemir, N. (2021). Türkiye'de yerli dizilerin kadına yönelik şiddetle mücadele algısı üzerine etkileri. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(41), 3362-3395.
- Turgut, F. (Yapımcı) (2011-2012). *İffet (TV Dizisi)*. Gold Film.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2015). *İstatistiklerle kadın*. Ankara. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21519>
- Türkoğlu, S. (2014). Kadına yönelik şiddeti özendiren diziler üzerine etki araştırması. *Atatürk İletişim Dergisi*, (7), 143-160. <https://communication-ataunipress.org/en/kadina-yonelik-siddeti-ozendiren-diziler-uzerine-etki-arastirmasi-1664>
- Türkoğlu, A. (Yapımcı) (2015-2016). *Yeter (TV Dizisi)*. Koliba Film.
- United Nations (1993). *Declaration on the elimination of violence against women*. General Assembly resolution. https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocitiescrimes/Doc.21_declaration%20elimination%20vaw.pdf
- United Nations Women (2016). *Facts and figures: Ending violence against women*. <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures>

- Ünlü, S., Bayram, N., Uluyağcı, C., & Uzoğu-Bayçu, S., (2009). Kadına yönelik şiddet: TV dizilerinde kadına yönelik şiddet üzerine bir araştırma. *Selçuk İletişim Dergisi*, 5(4), 95-100. <http://josc.selcuk.edu.tr/article/view/1075000147>
- Yetişer, B. (2021). Türkiye'de kadına yönelik şiddet konusunu içeren medya yayınlarının içerik analizi ile incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(39), 60-97 .
- Yalçın, D. (2019, Aralık 19). *Türk dizileri kadına karşı şiddet içerdiği için eleştiriliyor*. BBC News Türkçe. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-50843075>
- Yaktıl-Oğuz G. (2016). Erkek egemen toplumda gücün kanıtı kadına yönelik şiddet ve medyadaki görünümü. İçinde Ö. Özer (Ed.), *Medyada şiddet kültürü* (ss. 433-450). Literatür Yayınları.
- Yaktıl-Oğuz. G. (2000). Cinsiyet rolleri ile ilgili stereotiplerin televizyonda sunumu. *Kurgu Dergisi*, (17), 35-43.
- Yörenç, A. (Yapımcı) (2010-2012). *Fatmagülün suçu ne* (TV Dizisi). Ay Yapım.

